

Positiivisen pedagogiikan käyttö ja konkreettinen hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa
PERMA-teorian pohjalta

Kasvatustieteen maisteri
pro gradu -tutkielma

Laatija:
Matilda Pahikkala

18.5.2025

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Kasvatustieteet, Yleinen Kasvatustiede

Tekijä: Matilda Pahikkala

Otsikko: Positiivisen pedagogiikan käyttö ja konkreettinen hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa

PERMA-teorian pohjalta

Ohjaaja: Yliopistonlehtori Minna Saarinen

Sivumäärä: 54

Päivämäärä: 18.5.2025

Lapsen oppimiseen, kehitykseen ja kasvuun vaikuttaa moni eri tekijä. Varhaiskasvatuksessa opettaja, hoitajat ja koko muu henkilökunta vaikuttavat lapsen kokonaisvaltaiseen kasvuun ja kehitykseen ja tätä kautta lapsen hyvinvointiin. Näin pystytään vaikuttamaan myös siihen, että millainen yksilö hänestä kasvaa. Positiivisen pedagogiikan avulla opettaja pystyy vahvistamaan lapsen hyvinvointia ja edistämään lapsen kokonaisvaltaista kasvua. Lapsi tulee kohtaamaan haasteita elämässään ja positiivinen pedagogiikka auttaa selviämään näistä haasteista.

Positiivinen pedagogiikka saa juurensa positiivisesta psykologiasta ja siksi sen käsittely tässä tutkimuksessa on tärkeää. Tutkimuksessa käydään läpi hieman vahvuusperustaistapedagogiikka, jonka yksi osa-alue PERMA-teoria on. Seligmanin hyvinvointiteoria eli PERMA-teoria toimii tutkimuksen pohjana ja kaikki perustuu sen viiteen eri elementtiin. Tutkimuksessa sivutaan hieman nykyään hyvinkin yleisesti toistuvaa teemaa nimeltään varhaiserityiskasvatus ja sen muutosta. Varhaiserityiskasvatus on iso osa nykyään varhaiskasvatusta ja sen yleistyminen puhututtaa paljon yhteiskunnassa tällä hetkellä. Tuen tarve on lisääntynyt, ja näin ollen positiivisen pedagogiikan rooli tässä kasvaa myös.

Tutkimuksen kohteena on varhaiskasvatuksen opettajat ja heidän konkreettinen positiivisen pedagogiikan hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa. Tutkimuskysymyksenä oli, että miten positiivinen pedagogiikka lapsiryhmässä toteutuu ja miten sitä konkreettisesti hyödynnetään. Penna-kyselyn pohjana toimi PERMA-teoria ja samalla sen viisi elementtiä. Tutkimus suoritettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka analyysinä toimi temmottelu. Kyselyyn vastasi 31 varhaiskasvatuksen opettajaa. Kyselyä jaettiin eri sosiaalisen median kanavissa. Pääpaino oli Facebook-ryhmissä, joihin kuului varhaiskasvatuksen opettajia ympäri Suomea. Vastaukset olivat essee tyyppisiä ja niitä saa hyvin tietoa positiivisen pedagogiikan toteutumisesta ja konkreettisesta käytöstä varhaiskasvatuksessa.

Tutkimustuloksista nousi esille viisi pääteemaa, joiden avulla tulokset kerrotaan tutkimuksessa. Tuloksista selviää, että opettajat käyttävät positiivista pedagogiikka päivittäin työssään ja pystyvät omalla esimerkillä kannustamaan lapsia ja näin toteuttamaan positiivista pedagogiikkaa. Kieltolauseiden välttäminen, tunne- ja kaveritaidot sekä kehumisella ja kannustuksella pystytään tukemaan lasten hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä, jokaisella PERMA-teorian osa-alueella.

Avainsanat: PERMA-teoria, positiivinen pedagogiikka, positiivinen psykologia, varhaiskasvatus, varhaiserityiskasvatus

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	5
2	POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA HYVINVOINNIN TEKIJÄNÄ	6
2.1	Positiivinen psykologia	8
2.2	Positiivinen pedagogiikka	10
2.3	Vahvuusperustainen pedagogiikka	13
3	PERMA-TEORIA TYÖN POHJANA	14
3.1	Myönteiset tunteet	14
3.2	Sitoutuminen	15
3.3	Ihmissuhteet	16
3.4	Merkityksellisyys	17
3.5	Saavuttaminen	18
4	POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA JA VARHAISKASVATUS	20
5	VARHAISERITYISKASVATUKSEN MUUTOS	22
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	25
6.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset	25
6.2	Tutkimusmenetelmät ja aineistot	26
6.3	Aineiston analyysi	27
7	POSITIIVISEN PEDAGOGIIKAN KÄYTTÖ JA TOTEUTUS	28
7.1	Jokapäiväisessä käytössä	31
7.2	Kehuminen ja kannustaminen	33
7.3	Oma käytös	35
7.4	Tunne- ja kaveritaidot	37
7.5	Kieltolauseiden välttäminen	40
8	POHDINTA	43
8.1	Tulosten tulkinta ja johtopäätökset	43

8.2	Tulosten hyödynnettävyys	47
8.3	Jatkotutkimusmahdollisuudet	48
8.4	Tutkimuksen luotettavuus	48
	LÄHTEET	50
	LIITE 1. Kyselylomake	53
	LIITE 2. Tietosuoja	54

TAULUKOT:

TAULUKKO 1: Ikäjakauma

TAULUKKO 2: Kuinka kauan toiminut alalla?

KUVIOT:

KUVIO 1: Positiivinen pedagogiikka

KUVIO 2: Operationalisointi

1 JOHDANTO

Lapsuus, nuoruus ja aikuisuus ovat todella tärkeitä ja merkityksellisiä vaiheita elämässä. Fyysinen olemus, psyyke, sosiaaliset taidot sekä koko identiteetti rakentuvat pitkälti tuona aikana. Tällä luodaan pohja aikuisiän elämän taidoille, mielenterveydelle ja hyvinvoinnille. Ympäristöllä on iso vaikutus siihen, millä tavalla lapset kehittyvät ja kasvavat. Yksi avain myönteiseen kehitykseen on koulun, kodin ja vapaa-ajan voimavarojen yhdistäminen. Näistä kolmesta koululla ja päiväkodilla on iso rooli tässä kehityksen vahvistamisessa, koska näissä paikoissa lapset ja nuoret viettävät suurimman osan ajastaan. (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 5-6; Leskisenoja, 2017, s. 5.) Suurin osa lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttavista asioista tapahtuu juuri tuona aikana, kun lapset ovat päiväkodissa tai koulussa. Positiivisen pedagogiikan yksi tärkeimmistä tavoitteista on edistää lasten, nuorten ja aikuistenkin hyvinvointi taitoja sekä näin edistää vahvaa itsetuntoa. (Leskisenoja, 2017, s. 5-6.)

Positiivinen pedagogiikka on moniulotteinen vahvuusperustainen käsite, joka nojautuu pitkälti positiiviseen psykologiaan, joten tutkimuksessa avataan tarkemmin positiivisen psykologian käsitettä. Sana "positiivinen" voi antaa sellaisen kuvan, että arki täyttyisi pelkästään myönteisistä tunteista. Päiväkodissa, koulussa ja elämässä tulee vastaan monia vastoinkäymisiä ja pettymyksiä, nämä kaikki ovat osana isoa kasvun prosessia. Positiivisen psykologian ja pedagogiikan avulla voimme oppia, kuinka hallita myös näitä pettymyksen tunteita. Kaikille tunteille ja tuntemuksille on tilaa positiivisessa pedagogiikassa. (Leskisenoja, 2017, s. 6-8.) Positiivisella pedagogiikalla on saatu muun muassa hyviä tuloksia luokan ilmapiirin, käytöshäiriöiden ja kiusaamisen parantamisessa.

Tässä tutkimuksessa käsitellään positiivista pedagogiikkaa PERMA- teorian avulla. Tutkimuksessa käsitellään positiivista pedagogiikkaa ja ylipäättänsä vahvuus perusteista pedagogiikkaa varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmasta. Tutkimuksessa käydään läpi myös varhaiserityiskasvatusta ja erityisesti sen muutosta. Varhaiskasvatuksessa on tärkeä tietää tuen tarpeista ja niiden muutoksesta. On tärkeää, että tämän osaa mukauttaa positiiviseen pedagogiikkaan ryhmässä. Tutkimuksessa pohditaan, miten positiivista pedagogiikkaa käytetään konkreettisesti ja hyödynnetään varhaiskasvatuksessa. Keskeiset käsitteet ovat: Positiivinen pedagogiikka, PERMA-teoria, positiivinen psykologia ja varhaiskasvatus. Tutkimuksessa on käytetty Penna-aineistonkeruuta ja näin on saatu monipuolisia ja pitkiä vastauksia positiiviseen pedagogiikkaan liittyen. Kyseessä on siis laadullinen tutkimus ja analyysi tapahtuu teorialähtöisesti teemoittelemalla.

2 POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA HYVINVOINNIN TEKIJÄNÄ

Suomessa ja miksei globaalisestikin kaikilla lapsilla ja nuorilla on oikeus tasapainoiseen ja hyvään lapsuuteen subjektiivisesti. Lasten hyvinvointi rakentuu heidän jokapäiväisessä arjessaan. Tämän vuoksi on tärkeää ja olennaista, että erilaiset toimintaympäristöt tukevat lasten ja nuorten hyvinvointia, oppimista ja näin ollen kokonaisvaltaista kehitystä läpi elämän. (Kumpulainen ym. 2014, s. 238-239.) Monilla myönteisillä tunteilla ja positiivisuudella on paljon moninaisia hyvinvointivaikutuksia itsessämme. Lapselle kaikki nämä myönteiset tunteet ovat hyvin olennaisia, joten on tärkeää, että varhaiskasvatuksen ympäristössä tehdään jatkuvasti töitä niiden vaalimiseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että pedagogisella toiminnalla mahdollistetaan näiden tunteiden kokeminen. Vähitellen, kun lapsi oppii tunnistamaan myönteisiä tunteita, niin hän osaa myös itse nauttia ja hyödyntää niitä omana voimavaranaan tulevaisuudessa. (Leskisenoja, 2019, s. 71.)

Varhaiskasvatuksessa on tietyt lainsäädännölliset tavoitteet. Vuorovaikutus ja lasten vertaissuhteet kaikkien kavereiden kesken on yksi näistä lainsäädännön tavoitteista. Lasten vuorovaikutussuhteet kehittyvät tätä kautta. Kun lapsi pääsee kehittämään vuorovaikutustaitojaan kehittää se myös samalla emotionaalista ja sosiaalista vuorovaikutustaitoa. Hyväksyntä vertaisiltaan auttaa myös edistämään näitä tunteita ja taitoja lapsella. Syrjäytymisestä puhutaan myös paljon ja on näin ollen selvää, että nämä asiat pystyvät toimimaan sen estäjänä. Välittävät ihmissuhteet ja niiden kautta syntyvät myönteiset tunteet ovat yksi positiivisen pedagogiikan tärkeimmistä vuorovaikutussuhteista. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, 2019, s. 46.)

Lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia tarkastellessa lasten kokonaisvaltainen hyvinvointi tulee ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien Lapsen oikeuksien sopimusta silmällä pitäen (LOS). Sitova sopimus lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. Se on kaikkien aikojen laajimmin ratifioitu kattava oikeudellisesti sitova sopimus (Kumpulainen ym. 2014, s. 226). Sopimukseen on listattu periaatteita lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Näitä periaatteita ovat lapsen edun huomioiminen, lapsen näkemysten kunnioittaminen, lapsen suojeleminen syrjinnältä, sekä lapsen oikeus kehitykseen ja elämään (YK:n LOS). Subjektiiviset ja objektiiviset hyvinvoinnin kriteerit ovat osa Lapsen oikeuksien sopimusta. Objektiivisiin kriteereihin kuuluvat turvallisuus, riskit, lähiverkostot, terveys ja lapsen oikeus saada

laadukasta ja hyvää opetusta. Omiin subjektiivisiin hyvinvoinnin kokemuksiin liittyviä kriteerejä on sopimuksessa seuraavat asiat: uhat, yksinäisyys, pelot, tunne välittämisestä, arvostuksen puute, koettu terveys sekä yhteisyyden ja kuulumisen tunne. Jotta kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista voidaan muodostaa eheä käsitys lapsen hyvinvoinnista, on otettava mukaan hyvinvoinnin arvioinnissa niin lapsen oma näkökulma ja subjektiiviset hyvinvointikokemukset että ulkoisten olosuhteiden objektiivinen tarkastelu. (Kumpulainen ym. 2014, s. 226.)

Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa nostaa esiin pedagogisessa toiminnassa keskiöön lasten oman näkökulman sekä oman merkityksenannon. Kun lapsen näkökulma on pedagogisen vuorovaikutuksen perusta, on opetuksella ja kasvatuksella mahdollisuus olla lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen kannattelija.

Erilaisilla ympäristöillä on suuri vaikutus lasten ja nuorten kehitysprosesseihin. Koti, koulu ja vapaa-ajan toiminnot ovat paikkoja, missä lapsi viettää suurimman osan ajastaan, joten niillä on suuri vaikutus lapsen kehityspolkuun. Myös itsestä riippumattomat syyt voivat vaikuttaa kasvuun ja kehitykseen. Suomessa on laaja ja monitahoinen palvelujärjestelmä, minkä tehtävä on tuottaa hyvinvointia yksilölle koko hänen elämänsä ajan ja samalla koko perheelle. Meillä kaikilla on oikeus saada hyvää ja tasokasta opetusta. Kunta vastaa siitä, että jokainen lapsi pääsee esikouluun ja tätä kautta myös perusopetukseen, jonka takaa oppivelvollisuus. Tämän jälkeen jatketaan kohti työelämää ja aikuisuutta. Kautta aikojen on tehty yhteistyötä kasvatus-, opetus- ja sosiaalityössä olevien ihmisten kanssa ja heidän tehtäväänään on yhdessä kodin väen yhteistyöllä auttaa näitä yksilöitä. 2000-luvun alussa on puhuttu paljon hyvinvoinnista ja pahoinvoinnista. Taloudelliset vaikeudet laman takia on ollut yksi huolenaihe ja levottomuus tätä kautta on herättänyt paljon huolta. Erityisestuen tarve on lisääntynyt päivähoidossa, peruskouluissa ja ammattikoulussa. Psykiatrisen sekä lastensuojelun tarve on myös lisääntynyt. (Määttä & Rantala, 2016.)

Oppilaalla on oikeus saada laadukasta ja hyvää opetusta ja tukea oppimiseen, jos siihen on tarvetta. Erityisesti peruskoulun alkuvuosina, tämä on ehdottoman tärkeää ja siksi osa-aikainen erityisopetus on tärkeä osa tukijärjestelmää Suomessa. Vammaisuudesta on muodostunut länsimaisessa kulttuurissa leimaava ja marginalisoiva asia. Vammaiset on nähty aina erilaisina, mutta silti kukaan ei välttämättä kykene selittämään, miten vammaiset ovat niin erilaisia. (Vehmas, 2005, s. 5.) Erityisopetuksen tarpeessa olevalla oppilaalla on yleensä vaikeuksia ajattelussa, keskittymisessä, oppimisessa, puhe kommunikaatiossa, käyttäytymisen

kontrollissa, puheessa, näkemisessä, kuulemisessa, liikkumisessa tai näkemisessä. (Moberg ym. 2015.) Opettajat tarvitsevat siis hyviä työkaluja onnistuakseen tässä tärkeässä roolissa. Positiivinen pedagogiikka on pedagoginen toimintatapa, joka tukee opettajia tässä tehtävässä.

Positiivinen psykologia on pohjana positiiviselle pedagogiikalle ja näin ollen iso osa sitä. Positiivisen psykologian tarkastelu tässä tutkimuksessa on hyvinkin olennaista, joten seuraavassa luvussa tarkastelen positiivista psykologiaa. Tämä auttaa ehkä paremmin positiivisen pedagogiikan ymmärryksessä.

2.1 Positiivinen psykologia

Positiivinen psykologia muuttaa pysyvällä tavalla jokaisen meidän arjen käytäntöjä, instituutioiden toimintamekanismeja, ajattelutapaamme, sekä sitä filosofiaa, johon elämämme nojaa (Uusitalo-Malmivaara, 2015, s. 16). Positiivinen psykologia on todella moninainen tieteenhaara, joka on vuosien aikana laajentunut todella paljon. Ajattelun ja käyttäytymisen ilmiöiden tutkiminen kuuluu tähän kenttään olennaisesti. Kaikella tällä on merkitystä, kun lähdetään rakentamaan henkistä perustaa, mikä kestää henkiset vaikeudet ja voi lisäksi saavuttaa optimaalisen tilansa. Aikojen alusta saakka, kun on puhuttu positiivisen psykologian tutkimisesta, on sen kohteena ollut subjektiivinen hyvinvointi ja tätä kautta onnellisuus. (Uusitalo-Malmivaara, 2015, s. 18-19.)

Positiivisilla tunnetiloilla on kiistaton yhteys laajempaan hyvinvointiin. Tämän kaikki ihmiset ovat tienneet jo pitkään nykyään se on myös tieteen todeksi osoittamaa. Esimerkiksi saavuttaminen ja onnistuminen ovat vahvasti yhteydessä jokaisen ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. (Uusitalo-Malmivaara, 2015, 21.) Jokainen ihminen haluaa tavoitella elämässään onnellisuutta tai ainakin pyrkiä siihen. Onnellisuuteen on monia eri näkökulmia, mutta ensimmäinen näkökulma onnellisuuteen on se, että se koostuisi negatiivisten tunteiden poissaolosta ja positiivisten tunteiden läsnäolosta. Ei saa kuitenkaan ajatella kuitenkaan niin, että negatiivisuus saadaan kitkettyä pois ja positiivisen psykologian avulla ihmisistä pois ja kaikki olisi vain ihanaa ja täydellistä. Positiivisen psykologian ideana on auttaa jokaista nimenomaan käsittelemään negatiivisia tunteita, jotta jokainen yksilö osaisi hallita niitä sekä tunnistaa hyvät ja huonot tunteet sekä kokemukset. (Uusitalo-Malmivaara, 2015, s. 34-37.)

Useat eri kirjat ja artikkelit ovat myös kritisoineet positiivista psykologiaa. Kriitikissä on ollut kyse siitä, että se korostaisi liikaa positiivisuutta ja että kaikki olisi positiivista. Tuloksia yleistetään liikaa ja, että positiivisen psykologian soveltaminen on ennenaikaista. On ajateltu, ettei aikaisempien ideoiden historiaa kunnioitettaisi. Tämä ei ole uutta tietoa ja tätä kautta on ajateltu, että monissa tutkimuksissa toistetaan itsestään selviä asioita. Mitä positiivisuus tai tarkemmin kuvattuna onnellisuus lopulta edes on? Koska toiselle positiivinen asia voi olla positiivinen, mutta toiselle taas negatiivinen. Tätä asiaa on siksi kyseenalaistettu. Positiivinen psykologia sulkisi silmänsä elämän varjopuolista, koska maailmassa on paljon erilaisia ongelmia. (Miller, 2008, s. 605-605; Ojanen, 2014, s. 16-25) Hyvinvointi ja onnellisuus ovat kuitenkin positiivisen psykologian päähuomiona, ja suurin vaara tässä taitaa olla yksilön tahdon ja mahdollisuuksien esiin tuomisessa kaikkien yhteiskunnallisten muuttujien kustannuksella. Tasa-arvon edistäminen on paras tapa edistää hyvinvointia. Näin ollen on siis edistettävä tasa-arvoa ja pyrittävä tukemaan sitä.

Hyvinvointiin, elämäntyytyväisyyteen ja onnellisuuteen on yhteydessä kaikki ihmisen luontevahvuudet. Jokainen voi kokea myös onnistumisen tunteita, mikä on yhteydessä positiiviseen ajatteluun, jos jokainen tietäisi omat luonteen vahvuutensa. Tästä päästäänkin siihen, että näitä taitoja opetetaan jokaiselle läpi elämän niin päiväkodissa kuin koulussakin. Päiväkoti ja koulu on se paikka, missä suurin osa lapsista viettää aikansa. Luonteen vahvuuksia on tärkeä oppia kehittämään ja tukemaan päiväkodissa ja koulussa. Varhaiskasvatuksessa pienet lapset oppivat mallintamalla ja seuraamalla muiden toimia. Näin yksilön omat vahvuudet voivat edelleen kasvaa. (Uusitalo-Malmivaara, 2015, s. 76-81.)

Päiväkodissa uppoutumisella ja läsnäololla on suuri merkitys, koska läsnäolotaidot liittyvät suoraan automaattisesti oppimiseen, hyvinvointiin ja tavoitteiden saavuttamiseen. Lapsen kokema stressiä päiväkodissa vähentää varhaiskasvatuksen opettaja, joka hyväksyy, kannustaa, on läsnä, arvostaa, on myötätuntoinen ja on kaikin puolin turvallinen aikuinen kaikille lapsille. Tässä kaikessa on kyse Mindfulnessista eli tiedostavasta ja hyväksyvistä läsnäolosta. Kun puhutaan läsnäolosta voidaan puhua enemmän tai vähemmän elämäntavasta ja -asenteesta. (Uusitalo-Malmivaara, 2015, s. 85-92.) Ei ole olemassa sellaista digilaitetta tai -sovellusta, opetusmenetelmää, joka korvaisi puutteet inhimillisessä vuorovaikutuksessa ja kohtaamisessa. Lasten päivittäisistä, arkisista kohtaamisista ja päiväkotiyhteisön

vuorovaikutussuhteista syntyy ilmapiiri, jossa mahdollistuvat sekä oppiminen että hyvinvointi. (Uusitalo-Malmivaara, 2015, s. 92.)

2.2 Positiivinen pedagogiikka

Leskisenoja ja Sandberg (2019) määrittelevät positiivinen pedagogiikan pedagogiikaksi, jota voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksesta aikuisikään saakka. Sen tavoitteena on edesauttaa koulu- ja kasvatusyhteisöjen kukoistusta. Jokaisen yksilön parhaat puolet on tärkeä tuoda kasvatuksessa esiin ja siihen positiivinen pedagogiikka pyrkii. Hyvän lisääminen on myös yksi mitä pyritään lisäämään. (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 17.) Aiemmin puhuttiin positiivisesta psykologiasta, joka on saanut kritiikkiä osakseen ja tätä kautta niin on saanut myös positiivinen pedagogiikka. Tässäkin on hyvin tärkeää huomata, että positiivinen pedagogiikka ei missään nimessä kiellä ikäviä asioita vaan se tarjoaa välineitä ja apua lapsille ja aikuisillekin käsitellä ja kohdata erilaisia asioita, niin hyviä kuin ikäviäkin, ratkaisukeskeisesti. Eli oppia käsittelemään kaikkia tunteita joita ihminen kokee.

Positiivisessa pedagogiikassa päähuomio on oppimisen ja hyvinvoinnin sosiaalisessa ja kulttuurisessa rakentumisessa. Oppimisen ja kehityksen sosiaalinen, emotionaalinen ja kulttuurinen ulottuvuus korostuu ja tämän pedagogisen suuntauksen teoreettinen perusta onkin sosiokulttuurisessa näkemyksessä. Sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja merkityksenantoon, itsensä toteuttamiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin ja pääomaan vaikuttaa positiivine pedagogiikka siksi positiivinen pedagogiikka määrittelee lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen mahdollisuudeksi tunteiden ja kokemusten ilmaisuun. (Kumpulainen ym. 2014, s. 227.)

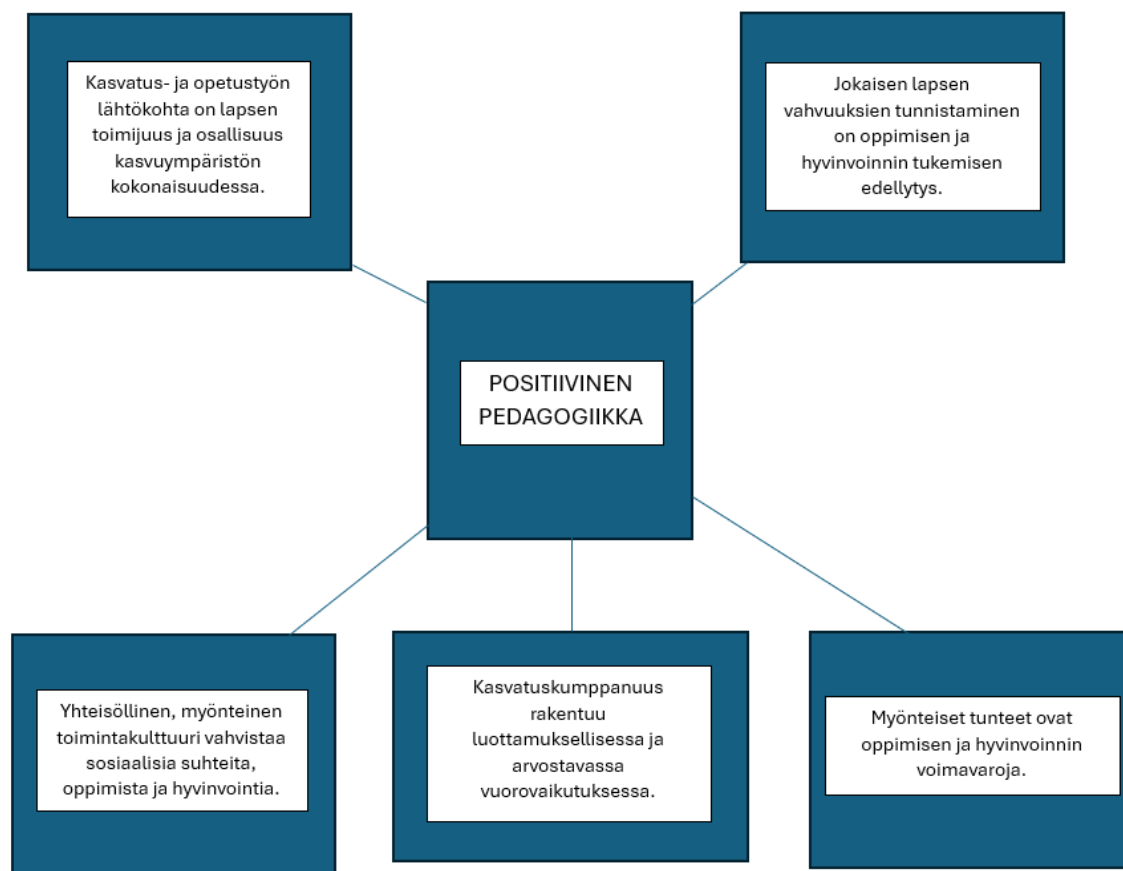
Lapsi aktiivisena toimijana ja merkityksen rakentajana on positiivinen pedagogiikan pääsuuntaus. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 30). Kumpulaisen ym. (2014) mukaan tämä pedagoginen suuntaus tuo lapsen pedagogisen toiminnan keskiöön ja lasten vahvuudet, osallisuuden ja myönteiset tunteet. asiat, jotka tekevät oppimisesta mielekäästä ja saavat lapset tuntemaan oppimisen iloa tällöin pedagogisen toiminnan lähtökohtana ovat lapsia kannattelevat asiat. (Kumpulainen ym. 2014, s. 224-225.)

Avolan ja Pentikäisen (2019) mukaan positiivinen pedagogiikka perustuu ajatukseen siitä, että lasten hyvinvointi ja oppiminen perustuvat lapsen välisessä vuorovaikutuksessa ja erilaisissa

toimintaympäristöissä. Ympäristön vuorovaikutuksen tulos on siis toisin sanoen siis oppiminen ja hyvinvointi. Positiivisella pedagogiikalla pyritään hyvinvoinnin vahvistamisen lisäksi kasvuun ja kehitykseen sekä hyviin oppimistuloksiin. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 30-31.)

Yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa lasta rohkaistaan tarkastelemaan, dokumentoimaan ja jakamaan omaa elämäänsä. Tämä on positiivisessa pedagogiikassa ideana. Huomion kohteena ovat erityisesti ne asiat ja sosiaalisesti rakennetut merkitykset, jotka tuovat lapsella hyvää oloa. Positiivinen pedagogiikka ei kuitenkaan jätä huomioimatta negatiivisia asioita, vaan niitä täytyy osata myös käsitellä. Tähän kuuluu vastoinkäymisiä ja vaikeuksien merkityksiä lapsen elämässä. Tässä lähestytään asioita positiivisen näkökulman kautta. Vaikeudet voivat eheyttää ja kasvattaa sekä niistä voi oppia aina uutta. Se on positiivisen pedagogiikan idea. (Kumpulainen ym. 2014, s. 228.)

Positiivisen pedagogiikan taustalla pyörivät viisi perusajatusta, nämä on kuvattu ohessa olevassa kuviossa, jotta se selkeyttäisi perusajatuksia positiivisesta pedagogiikasta. (Kumpulainen ym. 2014, s. 229-231). Kun kaikki viisi ajatusta otetaan huomioon varhaiskasvatuksessa ja koulussa, taataan paras mahdollinen pohja oppilaan hyvinvoinnin ja onnellisuuden tukemiselle.

KUVIO 1. Positiivinen pedagogiikka

Ohessa olevassa kuviossa on lueteltuna viisi perusasiaa, jotka pyörivät positiivisen pedagogiikan ympärillä. Päiväkotimaailmassa onkin erityisen tärkeää, että oppimista ja kasvua tarkastellaan jokaisen lapsen yksilöllisen taustan ja kokemusten kautta, eikä pyritä saamaan kaikkia oppimaan ja kasvamaan samaan aikaan tai samalla tavalla. Avola ja Pentikäinen (2019, s. 59) määrittelevätkin positiivista pedagogiikkaa toteuttaessa tavoitteeksi sen, että varhaiskasvatuksen opettaja tuntisi lapset mahdollisimman hyvin ja haluaisi tarjota heille erilaisia ympäristöjä erilaisille oppijoille.

Yhtenä positiivisen pedagogiikan tavoitteena pidetään myönteistä merkityksenantoa. Se luo perustan lapsen yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle, ja näin ollen toimii siten keskeisenä oppimisen, terveen kasvun ja hyvinvoinnin voimavarana (Kumpulainen ym. 2014, s. 225). Positiivisen pedagogiikan tavoitteena on koulumaailmassa täydentää perinteistä kasvatusta panostamalla tavanomaisen tietojen ja taitojen opettamisen rinnalla hyvinvoinnin opettamiseen ja edistämiseen.

2.3 Vahvuusperustainen pedagogiikka

Positiivinen pedagogiikka on vahvuusperustaisen pedagogiikan taustalla. Tästä on lähdetty soveltamaan ja tutkimaan erilaisia teorioita ja suuntauksia, jotka ovat lähtöisin positiivisesta pedagogiikasta. Vahvuusperustainen opetus pohjautuu vahvasti luonteen vahvuuksiin ja hyveisiin yksilössä ja myöskin tätä kautta opetuksessa.

VIA-luokitus on luotu nimenomaan luonteenvahvuuksien käytön ja näkyvyyden edistämiseen. Tämä on kehitetty Values in Action-hankkeen pohjalta. Opetussuunnitelmassa on opetuksen tehtäväksi määritelty oppilaiden kasvun ja kehityksen sekä hyvinvoinnin tukeminen. Jotta tämä toteutuisi oppilaat ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuus, vahvuudet ja mahdollisuus kehittymiseen ja näin myöskin rohkaista itseään. (Opetushallitus, 2014, s. 15-18.)

Haastetta vahvuusperustaiseen pedagogiikkaan tuo se, että kasvatusalalla kiinnitetään enemmän huomiota lasten ja nuorten osaamattomuuteen sekä saavuttamattomiin tavoitteisiin. Korostetaan oppimisvaikeuksia ja sitä kuinka ne ovat vuosikymmenten aikana lisääntyneet. Sen sijaan pitäisi keskittyä siihen, että jokaisessa on myös jotain hyvää ja jokaisella on oma vahvuutensa, jota pitäisi nostaa ja korostaa. Tämä takaa myös oppimisvaikeuksien vaikutuksen pienenemisen. Tämä ei poista oppimisvaikeuksia, mutta auttaa jokaista yksilöä oman identiteetin kanssa ja osoittaa, että jokainen on jossain hyvä ja näin voi vähentää mm. koulun luomaa painetta oppimisesta, jolloin voidaan luoda parempi oppimisympäristö lapsille. (Leskisenoja, 2017, s. 420.)

Varhaiskasvatuksen opettajilla on kuitenkin rajalliset määrät työkaluja, joilla he pystyvät auttamaan oppilasta tunnistamaan omat vahvuutensa. Opettajilla tulisi olla teoreettista tietoa vahvuusperustaisesta pedagogiikasta ja näin ollen tähän tarvitsisi lisäkoulutusta ja tietämystä. On todettu myös, että tämä lisää opettajienkin hyvinvointia, joten olisi hyvä, että asiasta saataisiin enemmän tietoa heille.

3 PERMA-TEORIA TYÖN POHJANA

Positiivinen pedagogiikka saa konkreettisen taustansa Seligmanin hyvinvointiteoriasta eli PERMA-teoriasta. PERMA-teoria antaa taustan sille, miten positiivista pedagogiikkaa voidaan toteuttaa varhaiskasvatuksessa. Seligman määrittelee hyvinvointimme rakenteeltaan monimuotoiseksi eikä sitä pystytä määrittelemään tyhjentävästi millään yksittäisellä mittarilla. Seligman määrittelee hyvinvoinnin koostuvan viidestä elementistä, joilla jokaisella on kolme samaa ehtoa. Nämä ehdot ovat ne, että: ”kukin elementti edistää hyvinvointia, ihmiset tavoittelevat hyvinvoinnin elementtejä itseisarvoisesti niiden itsensä takia eivätkä saavuttaakseen niiden avulla muita hyvinvoinnin elementtejä sekä elementit ovat itsenäisesti määriteltävissä ja mitattavissa.” (Leskisenoja, 2016, s. 34; Leskisenoja, 2017, s. 48-49.)

Seligmanin PERMA-teorian hyvinvointia määrittävät viisi itsenäistä elementtiä ovat myönteiset tunteet (Positive emotions), sitoutuminen (Engagement), ihmissuhteet (Relationships), merkityksellisyys (Meaning) ja saavuttaminen (Accomplishment). PERMA-teorian nimi tulee näiden elementtien ensimmäisten kirjaimien muodostamasta lyhenteestä. (Leskisenoja, 2017, s. 48.)

Tutkimuksen tuloksia tarkastellaan näihin viiteen elementtiin peilaten. Seuraavissa alaluvuissa avataan siis tarkemmin PERMA-teorian viittä elementtiä, sillä se on tutkimuksen kannalta olennaista.

3.1 Myönteiset tunteet

Ensimmäisenä PERMA-teorian elementtinä pidetään myönteisiä tunteita (positive emotions). Myönteiset tunteet, kuten ilo, kiitollisuus, tyytyväisyys, kiinnostus ja toiveikkaus, ovat hyvinvoinnin kulmakivi, sillä niillä on merkittävä vaikutus ihmisen toimintakykyyn ja elämään. (Trogen 2020, 98; Leskisenoja 2017, 50.)

Myönteiset tunteilla on suuri merkitys ihmisen hyvinvointiin. Niitä voidaan pitää yhtenä hyvinvoinnin kulmakivenä. Myönteisiä tunteita ovat esim. ilo, tyytyväisyys, kiitollisuus, kiinnostus, toiveikkaus, innostus, myötätunto ja sinnikkyys. Myönteisten tunteiden kokemista voidaan pitää vahvuutena, joka tuottaa ihmisen elämään monia positiivisia vaikutuksia. Ne

tuovat esiin ihmisen parhaan potentiaalin niin älyllisellä, fyysisellä, sosiaalisella kuin psykologisellakin osa-alueella. (Leskisenoja, 2016, s. 38; Leskisenoja, 2017, s. 38-39; Leskisenoja, 2019, s. 19.)

Myönteisillä tunteilla on siis monia vaikutuksia ihmisen elämän laatuun. Ne mm. terävöittävät ihmisen kognitiivisia toimintoja, hälventävät negatiivisten tunteiden haitallisia vaikutuksia, lisäävät sinnikkyyttä ja toipumiskykyä, parantavat ihmissuhteita, edistävät fyysistä hyvinvointia, parantavat työn tehokkuutta ja edistävät elämässä menestymistä. Myönteisillä tunteilla on lasten hyvinvointiin yhtä suotuisat vaikutukset kuin aikuistenkin hyvinvointiin. Kun lapsi on onnellinen ja hyvinvoiva, hän on kiitollinen, ystävällinen ja hyväntahtoinen. Silloin lapset ovat sinnikkäämpiä, yhteistyöhaluisempia ja pystyvät paremmin solmimaan suhteita kavereihin ja aikuisiin. Lapsuusajan emotionaalisella kehityksellä on myös suora vaikutus aikuisajan elämään. Hyvä kehityksen pohja luo parhaan mahdollisen taustan onnelliselle ja tasapainoiselle aikuiselle. (Leskisenoja, 2019, s. 19-23.)

Koska myönteisillä tunteilla on monia positiivisia vaikutuksia lasten hyvinvointiin, on tärkeää varhaiskasvatuksessa vaalia näitä tunteita ja tehdä työtä niiden eteen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että varhaiskasvatuksessa tulee toteuttaa suunnitelmallista pedagogista toimintaa, joka mahdollistaa myönteisten tunteiden kokemisen. Myös sellaisten arvojen ja taitojen, jotka tukevat positiivista ajattelutapaa, vaaliminen varhaiskasvatuksen kentällä on tärkeää. Positiivinen pedagogiikka on yksi keino näiden myönteisten tunteiden lisäämiseksi. (Leskisenoja, 2019, s. 71-72.)

3.2 Sitoutuminen

Toinen teorian elementeistä on sitoutuminen. Sillä viitataan hyvinvointiin, jota koetaan toimintaan liittyvän syvän kiinnostuksen tai uppoutumisen hetkellä. Tällaista sitoutumista on määritelty flow-tilaksi. Flow-tilaan pääseminen vaatii äärimmäisten kykyjen ja vahvuuksien käyttöönottoa. Flow-tilan kokeminen saattaa aiheuttaa myönteisiä tuntemuksia sekä kehittää taitoja ja sinnikkyyttä toimia haasteellisten toimien parissa. (Leskisenoja, 2016, s. 34; Leskisenoja, 2017, s. 51.)

Oppimaailmassa sitoutuminen määritellään flow-teoriaan perustuen kolmen tekijän yhteisyytenä: keskittyminen, kiinnostus ja nautinto. Näiden kolmen osa-alueen on käytössä samanaikaisesti, tarkoittaa tämä sitä, että lapsen oppimissitoutuminen on tällöin korkeimmillaan. Tämä tila ja sen kokeminen on hyödyllistä, koska se pystyy luomaan lapselle myönteisiä kokemuksia. Se kehittää sinnikkyyttä ja taitoja, joilla pystyy toimimaan haastavissakin tilanteissa. Flow:lla on vaikutusta myös itsetuntoon, henkiseen hyvinvointiin ja sitoutumiseen. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 186-187; Leskisenoja, 2017, s. 51.) Avolan ja Pentikäisen (2019, s. 187) mukaan merkityksellinen oppiminen tapahtuu juuri tällöin. Se vaikuttaa myös tehokkaaseen kognitiiviseen prosessointiin ja akateemiseen suoriutumiseen.

Varhaiskasvatuksessa sitoutuminen näkyy erityisesti lasten uppoutumisena, uteliaisuutena, mielenkiintona ja päättävänä tavoitteellisuutena. Tarkkaavainen ja sitoutunut lapsi on omistautunut ja sinnikäs näin hän voi löytää merkityksellisyyttä eri oppimistilanteissa. (Leskisenoja, 2017, s. 92-93.)

3.3 Ihmissuhteet

Kolmantena PERMA-teorian elementtinä pidetään ihmissuhteita (relationships). Sosiaalista tukea on pidetty yhtenä merkittävimmistä hyvinvoinnin edellytyksistä kautta aikojen eri kulttuureissa. Usein oman hyvinvoinnin tehokkaana kohottamisena pidetään ystävällisyyttä toisia ihmisiä kohtaan. Yhteisöllisyys liittyy vahvasti niin myönteisiin tuntemuksiin ja kokemuksiin kuin myös vastoinkäymisiin. Onnellisille ihmisille on ominaista, että he ovat taitavia hoitamaan ihmissuhteita. (Leskisenoja, 2016, s. 34; Leskisenoja, 2017, s. 52-53.) Päiväkodissa lapsilla on monenlaisia ihmissuhteita. Nämä kaikki ihmissuhteet vaikuttavat joko suoraan tai sitten välillisesti lapsen oppimisen polkuun jollain merkittävällä tavalla. (Troger, 2020, s. 159; Leskisenoja, 2017, s. 52-53.) Näitä päiväkodissa ilmeneviä ihmissuhteita ovat muun muassa lasten suhde hoitajiin ja opettajaan sekä keskinäiset suhteet unohtamassa kodin- ja päiväkodin yhteistyötä.

Kun päiväkodissa vallitsee positiivinen kulttuuri, vaalitaan siellä myös myönteisiä ihmissuhteita. Leskisenojan (2017) mukaan ihmissuhteet ovat merkittävä asia viihtyvyyden- ja

ilon kannalta. Kun varhaiskasvatuksen opettaja välittää aidosti lapsista ja heidän hyvinvoinnistaan on hänellä kyky löytää kaikista lapsista hyvää. Näin hän pystyy vaikuttamaan oppilaisiin voimaannuttavalla tavalla. Näin pystytään lisäämään koulumenestystä, sitoutumista ja ennen kaikkea lasten hyvinvointia. Iso vaikutus lasten hyvinvointiin on myös lasten keskinäisissä suhteissa.

Kun päiväkodissa on välittävä ilmapiiri ja yhteisöllisyys näkyvä, muodostuu paremmin myös kestäviä tunnesiteitä sekä toiminnasta tulee lapsille mielekkäämpää. Kun kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö onnistuu on tämäkin iso voimavara kaikille osapuolille. Tämä on myös erittäin hyvä tuki lapselle hänen oppimisen polullaan ja identiteetin rakentuessa. Kun koti ja päiväkotiyhteistyö yhdistävät voimavaransa lapsen kasvua ja kehitystä ajatellen, tulee lapsikin menestymään. (Leskisenoja, 2017, s. 106-107.)

Vuorovaikutus ja yhteistyö ovat siis lapsen hyvinvoinnin kannalta tärkeitä asioita. Tämäkin asia vaatii kuitenkin harjoittelua, eikä ole itsestäänselvyys. Varhaiskasvatuksessa tulee käyttää aikaa lasten ryhmätaitojen kuin myös tunnetaitojen vahvistamiseen. Toisten kunnioittamista, huomioimista ja empatian osoittamista tulee kuitenkin harjoitella systemaattisesti päivittäisessä päiväkotielämässä. (Leskisenoja, 2017, s. 107.) Trogenin (2020) mukaan tarkkaavainen ja hyvä opettaja huomaa, jos lapsi jää yksin ja näin ollen osaa käyttää ammattitaitoaan, jottei kukaan jäisi yksin ja löytäisi oman paikkansa ryhmässä. Vuorovaikutus- ja tunnetaitoja ei voi koskaan harjoitella liikaa aina voi oppia jotakin uutta. (Trogen, 2020, s. 159-160.)

3.4 Merkityksellisyys

Neljättä PERMA-teorian elementtiä kutsutaan merkityksellisyydeksi (meaning). Sillä tarkoitetaan ihmisen näkemystä oman elämänsä arvokkuudesta ja tunnetta kuulumisesta johonkin itseä suurempaan. Motivoimalla ihmistä etsimään merkityksellisyyttä ja tarkoitusta elämäänsä, voidaan lisätä hänen hyvinvointiaan. Ihmisen tulisi kehittää omia voimavarojaan ja vahvuuksiaan ja käyttää niitä suuremman päämäärän hyväksi. Kun ihminen kokee elämänsä elämisen arvoiseksi, hän selviytyy paremmin vastoinkäymisistä ja stressaavista tilanteista sekä löytää sinnikkyyttä toimia vaikeissa tilanteissa. (Leskisenoja, 2016, s. 34-35; Leskisenoja, 2017, s. 54-55.)

Kun lapsi kokee, että elämä on elämisen arvoista pystyy hän näin selviytymään vastoinkäymisistä kuin myös stressaavistakin tilanteista paremmin. Suoriutuminen on verrannollinen käsite, kun puhutaan merkityksellisyydestä. Kun lapsi kokee päivittäiset asiat merkitykselliseksi, on hän innostuneempi ja sitoutuneempi oppimiseen ja näin ollen myös tulevaan. (Leskisenoja, 2017, s. 54-55.) Merkityksellisyydessä on kuitenkin hyvä muistaa sen kaksisuuntaisuus. Asiat joita teet täytyy olla merkityksellisiä niin sinulle kuin muillekin. Ei kuitenkaan ei myöskään riitä, että tekee vain toisille merkityksellisiä asioita, jos ne eivät ole itselle merkityksellisiä. (Troger, 2020, s. 165.)

Lapsille on tärkeää antaa mahdollisuus hyödyntää omia vahvuuksiaan päivittäisessä koulutyössä. Lapsella on oikeus olla osallisena häntä itseä koskevissa asioissa ja tätä kautta hänellä on myös itsemääräämisoikeus. Valinnanvapaus on myös tärkeää, kun puhutaan lapsen päivittäisestä elämästä ja hänen omasta tulevaisuudestaan. Lapsen tulee saada päättää häntä itseä koskevista asioista ja olla osallisena tähän. (Leskisenoja, 2017, s. 136-137.)

3.5 Saavuttaminen

Viimeisenä eli viidentenä PERMA-teorian elementtinä on saavuttaminen (accomplishment). Sillä viitataan voittamiseen, menestymiseen ja hyviin suorituksiin niiden itsensä takia. PERMA-teorian mukaan saavuttaminen on merkityksellinen ja itsenäinen hyvinvoinnin tekijä. Suoriutuminen, onnistuminen ja menestyminen ovat arvokkaita asioita sellaisenaan ja ilman, että ne ovat yhteydessä muihin hyvinvoinnin elementteihin. Saavuttamisen yhteys hyvinvointiin on kaksisuuntainen. Saavuttaminen lisää hyvinvointia ja hyvinvointi parantaa saavutuksia. (Leskisenoja, 2016, s. 35; Leskisenoja, 2017, s. 56-57.)

Leskisenojan (2017) mukaan pelkkä onnistuminen ja menestyminen ei ole saavuttamista. Saavuttaminen on hyödyksi sosiaalisesti, akateemisesti, fyysisesti sekä emotionaalisesti. Varhaiskasvatuksessa työskentelyn ollessa hyvinvointiorientoitunutta, pystytään näin luomaan hyvinkin hyvät ja otolliset olosuhteet menestyksekkäälle ja palkitsevalla kasvulla ja kehitykselle. Kun varhaiskasvatuksessa vahvistetaan kaikkia PERMA-teorian elementtejä,

vahvistetaan samalla oppilaiden suoriutumista, mutta myös ennen kaikkea heidän hyvinvointiansa. (Leskisenoja, 2017, s. 154-155.)

4 POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA JA VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuslaki (540/2018) määrittää varhaiskasvatuksen tavoitteeksi 10 erilaista tavoitetta. Se määrittelee tavoitteeksi muun muassa: ” edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä, tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa, mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset sekä varmistaa kehittävä ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö ja lasta kunnioittava toimintatapa” (Varhaiskasvatuslaki, s. 540/2018).

Varhaiskasvatuslakiin kirjatut tavoitteet ovat olennaisia tavoitteita myös positiivisen pedagogiikan näkökulmasta. Tavoitteellinen varhaiskasvatustyö ja positiivinen pedagogiikka ovat siis toisiaan täydentäviä ja vahvistavia. Positiivisen pedagogiikan toimintaperiaatteiden ja menetelmien avulla voidaan saavuttaa varhaiskasvatuksen tavoitteet paremmin ja kestävämmiin. (Leskisenoja, 2019, s. 39.)

Lasten hyvinvointiin vaikuttaa pitkälti aikuisten hyvinvointi. Kun varhaiskasvatuksen työyhteisö on hyvinvoiva ja yhtenäinen, on se pedagogiikkaa kannatteleva voimavara. Tällainen voimavara kannattelee työntekijöitä sekä toimii kasvatusyhteisön alkuvoimana. Positiivinen pedagogiikka on kokonaisvaltainen suhtautumistapa, joka sisältää menetelmät niin aikuisten kuin lastenkin hyvinvoinnin tukemiseen. Positiivinen pedagogiikka on siis varhaiskasvatuskentän mahdollinen tapa luoda hyvä pohja laadukkaalle varhaiskasvatukselle. Toimiessaan positiivinen pedagogiikka näkyy varhaiskasvatuksessa niin toiminnassa ja puheissa kuin vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. (Leskisenoja, 2019, s. 8-9.)

Positiivisen pedagogiikan teoreettinen perusta yhdistyy positiivisen psykologian tieteeseen. Positiivinen psykologia nykymuodossaan on saanut alkunsa 2000-luvun alussa professori Martin Seligmanin työn tuloksena, joten tieteenalana se on vielä melko tuore. Positiivisen psykologian päällimmäisenä tavoitteena pidetään ymmärrystä niistä tekijöistä ja olosuhteista, jotka saavat ihmiset yksilöinä ja yhteisönä kukoistamaan. Tavoitteena on myöskin luoda polkuja näiden asioiden vahvistamiseksi. Positiivisessa psykologiassa kukoistamisella tarkoitetaan optimaalista tilaa, jossa emotionaalinen, sosiaalinen ja psykologinen hyvinvointi on parhaalla mahdollisella tasolla.

Positiivisen psykologian tieteenalassa on nostettu kiinnostuksen keskipisteeseen ne asiat, jotka tekevät elämästä tyydyttävää, merkityksellistä ja elämisen arvoista. Kun keskitymme elämässä

myönteisiin toimintatapoihin, positiivisiin ihmissuhteisiin ja onnistumisen kokemuksiin, saamme niitä lisää. Positiivisen psykologian ei kuitenkaan ole tarkoitus sulkea pois vastoinkäymisiä ja negatiivisia kokemuksia eikä tavoitella jatkuvaa myönteisten tunteiden virtaa vaan oikeastaan päinvastoin. Hyvinvointiin kuuluu olennaisesti myös kielteiset tunteet, kokemusten rakentava käsittely sekä sitkeys selvitä niistä. Positiiviseen psykologiaan kuuluu siis olennaisesti myös ajattelumallit ja prosessit, jotka ovat avuksi vaikeuksista ja haastavista tilanteista selviämässä. (Leskisenoja, 2017, s. 32-34; Leskisenoja, 2019, s. 17-18.)

5 VARHAISERITYISKASVATUKSEN MUUTOS

Varhaiskasvatus uudistuu jatkuvasti ja siksi sanotaan, että varhaiskasvatuksessa eletään muutoksen aikaa. Uudistuksien ja paineiden lisääntyminen varhaiskasvatuksessa on väistämätöntä. Varhaiskasvatus ja esiopetus on siirtynyt opetus- ja kulttuuri ministeriöön ja toimii tätä nykyä sillä alalla. Varhaiskasvatus toimi ennen sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön alalla. Subjektiiivinen päivähoito-oikeus on myös yksi iso muutos varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmässä.

Kun puhutaan varhaiskasvatuksesta, on hyvä muistaa myös nykyään paljon puhuttu varhaiserityiskasvatus. Kaikki muutokset, jotka ovat tapahtuneet varhaiskasvatuksen kentällä vaikuttavat myös varhaiserityiskasvatukseen. On kuitenkin muistettava, että varhaiserityiskasvatus ei ole oma tieteenalansa vaan kuuluu osana varhaiskasvatukseen. Varhaiserityiskasvatus saa viitteitä varhaiskasvatustieteestä, mutta myös erityispedagogiikasta. Lasten tuen tarpeisiin vastaaminen on varhaiserityiskasvatuksen tarkoitus. Näissä tutkimuodoissa käytetään erityispedagogisia elementtejä. Niin kuin alussa todettiin lasten tuen tarpeet ovat kasvaneet merkittävästi, ja siksi on olennaista puhua varhaiserityiskasvatuksesta. On tärkeää, että tutkimuksessa avataan siis hieman varhaiserityiskasvatusta ja tätä kautta päästään siihen mihin asemaan positiivinen pedagogiikka pystyy vaikuttamaan. Tässäkin sen vaikutus vain korostuu. Positiivista pedagogiikkaa tulee käyttää hyvän luomisessa, mutta myös lasten hyvinvoinnin tukemisessa. (Pihlaja & Viitala, 2022.)

Varhaiserityiskasvatuksessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia, kun tarkastellaan sen muuttumista 1974 vuodesta tähän hetkeen. Vuonna 1974 varhaiskasvatuksessa astui voimaan päivähoitolaki, joka tarkoitti lastentarhan yhdistymistä yhtenäiseksi. 1980–1990-luvuilla päivähoiton tehtäväksi muodostui enemmän perheiden tukeminen vallitsevan laman vuoksi ja myös opettajat tulisi olla alle 3-vuotiaiden ryhmässä. Vuonna 1995 opettajankoulutus siirtyi yliopistoon tällöin tuli mukaan myös sosionomikoulutus. 2000-luvulla mukaan astui hoidon painottuminen ja käyttöasteen maksimointi. 2010-luvulla astui voimaan päätös, jossa päivähoitolaki muuttui varhaiskasvatuslaiksi tällöin myös hallinto siirtyi kunnille. 2020 astui voimaan suhdelukujen tarkentuminen. (Pihlaja & Viitala, 2022.)

Varhaiserityiskasvatuksesta on muuttunut vuosikymmenten edetessä enemmän lapsilähtöisemmäksi ja jokaista lasta kohdellaan yksilöinä. Voidaan todeta, että varhaiserityiskasvatuksessa on aina ollut lähtökohtana lapsi ja hänen tarpeensa ja näin sen tulee olla jatkossakin. Maailma ja tätä kautta myös yhteiskunta muuttuu ja mukautuu sen mukana. Pedagoginen ympäristö on muuttunut ja on pohdittu paljon, että onko lapset muuttuneet tässä samalla. On selvää, että ympäröivä maailma vaikuttaa lapsen oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin. Lapsi tarvitsee perusturvaa, pysyviä ihmissuhteita, sosiaalisia suhteita, lämpöä ja ikäistänsä seuraa. (Pihlaja & Viitala, 2022.)

Lapsi ei välttämättä kehity ja opi niin kuin pitäisi. Huolen noustessa puhutaan erityiskasvatuksesta ja tarkennettuna tuen tarpeesta. Lapsia nimetään, diagnosoidaan ja luokitellaan nykyään enemmän ja näin ollen siitä on tullut myös iso kritiikin kohde. Tässä haittana on lähinnä pidetty sitä, että edellä mainitut asiat kohdistuvat aina yksittäiseen lapseen.

Varhaiskasvatuksessa on käytössä kolmivaiheinen tuki ja näiden tukien nimet ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näiden tukimuotojen avulla lapsia voidaan tukea heidän päiväkotitai paaleen aikana heidän tarpeidensa mukaan. Tehostettuun tukeen kuuluu esimerkiksi ryhmään saatava ryhmäavustaja, joka on tuen lapsia varten ryhmässä auttamassa heitä päivittäisissä asioissa. Kaikkien näiden tukien tarkoituksena on ehkäistä ja minimoida oppimisvaikeuksia ja niiden laajenemista. Tästä voidaan päätellä, että mitä varhaisemmassa vaiheessa lapsi tuen saa sitä paremmat lähtökohdat hänellä on. Näitä tukia ei kuitenkaan ole aina ollut saatavilla vaan ovat kehittyneet ajan kuluessa. (Pihlaja & Viitala, 2022.)

Yleinen tuki tarkoittaa sitä, että lapsen tulisi saada tätä tukea ilman mitään erityisiä päätöksiä. Jos tämä tuki ei ole riittävää tehdään selvitys tehostetusta tuesta yhdessä opettajan kanssa. Mikäli tehostettu tuki ei riitä tehdään sama pedagoginen selvitys uudestaan ja tehdään päätös erityisestä tuesta. (Pihlaja & Viitala, 2022.)

On myös tärkeää muistaa vanhempien tuki, kun puhutaan tuen tarpeesta. Vanhempien suostumus ja ymmärrys tilanteesta on myös tärkeää, jotta vältetään siltä että tuen saaminen kestää liian pitkään. Vanhemmille tuen hakeminen saattaa olla pelottava ja se saatetaan jopa jättää tekemättä koska pelätään niin paljon. On siis tärkeää, että vanhemmat ovat tietoisia asiasta ja heille kerrotaan asioista mahdollisimman rakentavasti ja laajasti, jotta tällaisilta tilanteilta välttyttäisi. On tärkeää, että vanhemmille painotetaan sitä, että tuki ei vie lapselta mitään pois vaan päin vastoin.

Mitä aikaisemmin lapsi saa oikeat tukimuodot voi hänestä tulla silti mitä vain. Oikealla tuella ja avulla lapsi pystyy selviytymään hänelle haastavista tilanteista myös koulussa, kun sen aika tulee. Syy sille, miksi tällaisia “ristiriitojakin” vanhempien kanssa saattaa olla on se ettei tietoa asioista ole niin paljon. Eikä välttämättä heidän nuoruudessaan ole ollut vastaavanlaisia tukitoimia, joilla ollaan voitu tukea lapsia yhtä hyvin. Ennen on myös ajateltu, että tällaiset “tuen lapset” ovat olleet jotenkin poikkeuksellisia ja “huonompia”, joten tästä stigmasta pois pääseminen on haastavaa.

Ajat muuttuvat ja tietoisuus eri asioista lisääntyy. Varhaiserityiskasvatus on saanut paremmin jalansijaa yhteiskunnassa ja sitä kehitetään koko ajan niin globaalisti kuin pelkästään Suomessakin. Kun puhutaan kasvatuksesta ja sen muutoksesta voidaan edellä mainittujen asioiden valossa todeta, että varhaiserityiskasvatus on jokaisen sitä tarvitsevan oikeus ja nykyään tästä vastaa kunta ja tätä tulisi tarjota jokaiselle sitä tarvitsevalle. Positiivinen pedagogiikka on isossa roolissa, kun puhutaan varhaiserityiskasvatuksesta. Se tuo mukanaan oman haasteen, mutta on enemmän kuin tärkeää, että sitä käytetään varhaiserityiskasvatuksessa.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

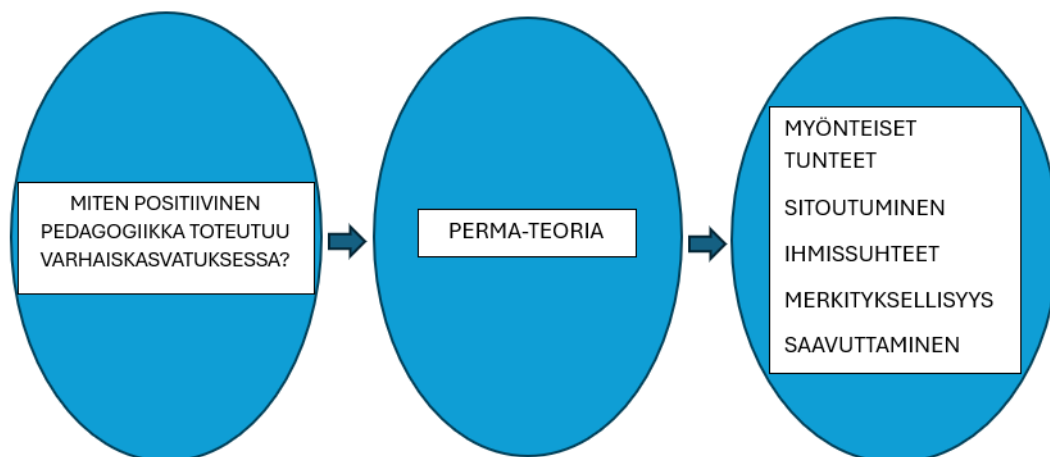
Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää positiivisen pedagogiikan toteutumista sekä sen konkreettista hyödyntämistä varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda esiin varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmaa positiivisesta pedagogiikasta pedagogisena työvälineenä. Tutkimus rajattiin koskemaan varhaiskasvatuksen opettajia, jotta tutkimuksesta ei tulisi liian laajaa.

Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoitui varhaiskasvatuksen opettajat. Tutkimuksen aineisto kerätään Penna-aineistonkeruu ohjelmaa käyttäen. Penna-kysely jaetaan eri varhaiskasvatukseen ja kasvatukseen liittyvissä keskustelupalstoilla ja Facebook-ryhmissä, jotka on suunnattu varhaiskasvatuksen opettajille.

Tutkimuksen tarkoitusta ajatellen tutkimuskysymyksiksi valikoituivat seuraavat kysymykset:

1. Miten positiivinen pedagogiikka toteutuu varhaiskasvatuksen opettajien mielestä?
2. Miten opettajat konkreettisesti käyttävät positiivista pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa?

Näin ollen tätä tulisi käyttää enemmän varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen taustateorianaan pidettiin Martin Seligmanin PERMA-teoriaa. PERMA-teoria jakautuu viiteen eri osaan. 1. Myönteiset tunteet 2. Sitoutuminen 3. Ihmissuhteet 4. Merkityksellisyys 5. Saavuttaminen. (Leskisenoja, 2016, s. 7.) Koulun ja yleisesti kasvatuksen tehtävä on lisätä hyvää opettamalla taitoja, mitkä palvelevat yksilöä ja samalla koko yhteiskuntaa. Positiivisen pedagogiikan tehtävä on saada, jokainen oppilas tietoiseksi omista kyvyistään. Joustava luonne ja kyky selviytyä vaikeuksista on vahvasti yhteydessä oppimiseen. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2019, s. 9-10.) Nämä ovat hyvinvointimme perusta. Oheisessa kuviossa haluan hieman selventää operationalisoinnin kautta teorian ideaa.

KUVIO 2. Operationalisointi

6.2 Tutkimusmenetelmät ja aineistot

Tutkimusmenetelmänä toimii laadullinen tutkimus. Tutkimus tehtiin survey-tutkimuksena. Sillä tarkoitetaan tutkimusta, jossa kerätään tietoa standardoidussa muodossa tietyistä perusjoukosta. Standardoituus tarkoittaa, että kysymykset ovat kaikille vastaajille samanlaiset.

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui Penna-aineistonkeruumenetelmä. Kirjoituskutsut jaetaan varhaiskasvatuksen opettajille suunatuilla sosiaalisen median sivuilla. Pennan etuna voidaan pitää sitä, että vastaaja jää aina tuntemattomaksi. Haittana Pennaa käytettäessä voidaan pitää sitä, että aina on olemassa riski, että vastausprosentti jää alhaiseksi. (Vilka, 2015, s. 94.)

Tutkimuksessa käytetään avoimia kysymyksiä, joihin toivotaan saavan mahdollisimman paljon vastauksia. Avoimien kysymysten avulla vastaaja pääsee taas ilmaisemaan itseään omin sanoin. Ne osoittavat myös vastaajan tietämyksen aiheesta sekä mikä on vastaajan mielestä olennaista. Avoimien kysymysten avulla saadaan myös mahdollisuus tunnistaa motivaatioon liittyviä seikkoja ja vastaajan viitekehyksiä.

6.3 Aineiston analyysi

Tutkimusaineistoa voidaan analysoida monin tavoin. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2009, s. 224) määrittelevät analyysitavan valinnan pääperiaatteena sitä, että valitaan sellainen analyysitapa, joka tuo parhaiten vastauksen tutkimuskysymyksiin. Kyseessä on siis temaattinen analyysi. Analyysinä käytetään teorialähtöistä analyysitapaa.

Avoimet kysymykset analysoidaan teemoittelemalla. Teemoittamisella tarkoitetaan aineiston pelkistämistä etsimällä tekstin olennaisimmat asiat. Näiden teemojen avulla aineistosta pyritään nostamaan esille tekstin merkityksenantojen ydin. Teemat liittyvät tekstin sisältöön eivätkä sen yksittäisiin kohtiin. Teemoittelussa olennaista on löytää myös tekstin rivien välistä sen keskeisimmät merkitykset. (Moilanen & Rähä, 2018, s. 60.) Tässä tutkimuksessa avointen kysymysten vastaukset koottiin yhteen, jonka jälkeen ne luokiteltiin värikoodeja hyödyntäen vastauksissa toistuvien aihealueiden mukaan. Luokittelun jälkeen vastauksia tarkastellaan tarkemmin, ja kirjataan ylös sieltä nousevat tutkimuksen kannalta olennaiset teemat. Tutkimuksen analyysiä ohjaa myös teoriaohjaava sisällönanalyysi, joissa etsitään toistuvia teemoja kirjoituksista.

7 POSITIIVISEN PEDAGOGIIKAN KÄYTTÖ JA TOTEUTUS

Kuten jo aikaisemmin on todettu tutkimus nojautuu PERMA-teoriaan, jota on käytetty myös apuna kyselyä mietittäessä. Tutkimus tehtiin Penna-kyselyn avulla. Kyselyä mainostettiin eri sosiaalisen median ryhmien kautta Facebookissa. Facebookissa oli 10 eri varhaiskasvatuksen ryhmää, jossa tutkimusta mainostettiin ja Penna-kyselyyn koitettiin saada essee tyypisiä vastauksia. Vastauksia saatiin yhteensä 31. Kysely oli ohjattu varhaiskasvatuksen opettajille ja kaikki Facebook ryhmät oli tarkoitettu varhaiskasvatuksen opettajille. Kysely oli auki kaksi kuukautta ja tuona aikana tuli Penna-kyselyä mainostaa eri ryhmissä.

Kyselyyn vastanneet nimettiin satunnaisesti eli koodattiin esimerkiksi vastaaja 1, vastaaja 2 jne. Vastaukset olivat siis täysin anonyymejä, eikä niistä tunnista kuka henkilö on kyseessä.

Kyselyssä oli kolme ohjaavaa kysymystä, jotka olivat auttamassa vastaajia, kun he vastasivat avoimeen kysymykseen:

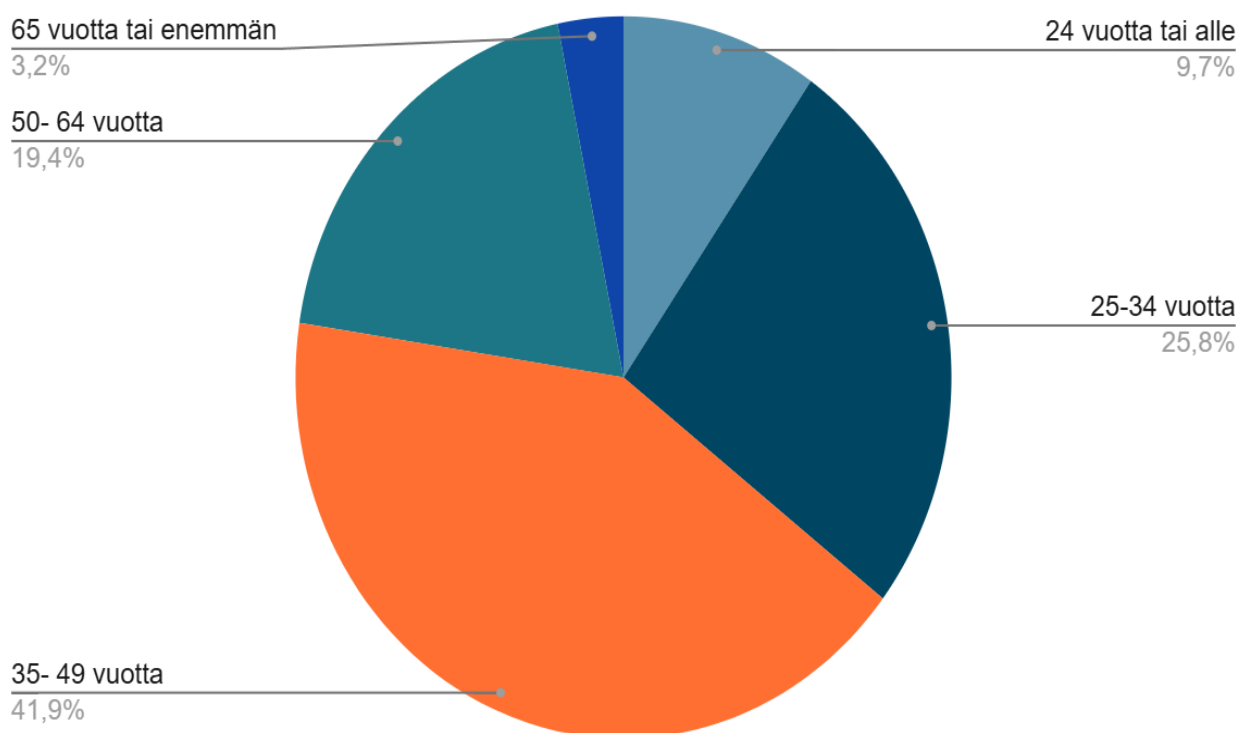
1. Miten positiivinen pedagogiikka toteutuu lapsiryhmässäsi?
2. Kerro 3-4 tapaa, joita käytät niin että positiivinen pedagogiikka toteutuu.
3. Miten käyttämäsi positiivinen pedagogiikka vaikuttaa mielestäsi lapsen hyvinvointiin?

Kyselyssä oli myös monivalintakysymyksiä, joissa kysyttiin vastaajan sukupuolta ikähaarukkaa ja sitä kuinka kauan on varhaiskasvatuksen alalla työskennellyt.

1. Mikä on sukupuolesi?
2. Mihin ikäryhmään kuulut?
3. Kuinka kauan olet toiminut varhaiskasvatuksen opettajana?

Ensimmäisessä kysymyksessä vastaajista kaikki olivat naisia. Kysymys kaksi oli jaoteltu seuraavasti:

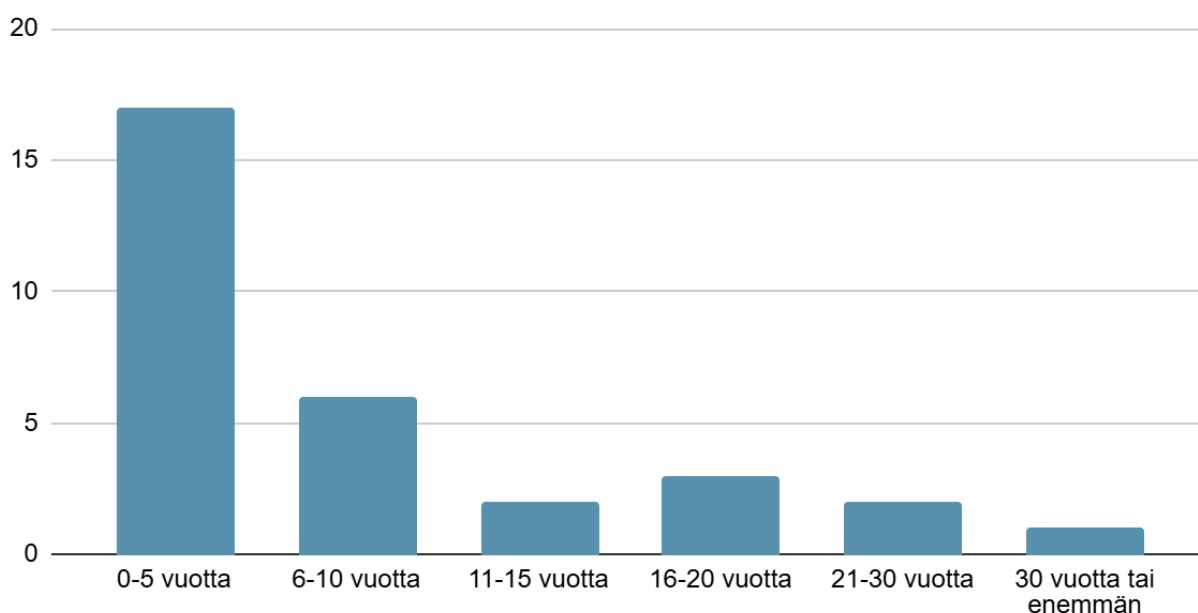
TAULUKKO 1: Ikäjakauma

Vastaajista 24 vuotiaita tai alle on 9,7% vastaajaa, 25-34 vuotiaita on 25,8% vastaajaa, 35- 49 vuotiaita on 41,9% vastaajaa, 50- 64 vuotiaita on 19,4% vastaajaa ja 65 vuotta tai enemmän on 3,2% vastaaja. Tästä voidaan päätellä, että eniten vastaajia oli 35-49 vuotiaiden vastaajien joukossa (41,9%).

Varhaiskasvatus alalla toimiminen täysinä vuosina jakautui seuraavasti:

TAULUKKO 2: Kuinka kauan toiminut alalla?

Kyselyyn siis vastasi enemmistö kenellä oli kokemusta alalta 0-5 vuotta. Osa kyselyyn vastanneista oli aloittanut varhaiskasvatuksessa samana syksynä, kun kysely on tehty.

Kyselyssä oli myös vastausta ohjaavia kysymyksiä, jotka oli suunniteltu tutkimuskysymysten ja PERMA-teoriaan nojaten. Kysymysten avulla vastauksista nousi esiin paljon erilaisia teemoja. Teemat olivat kaikki nojautuneet pitkälti PERMA-teoriaan ja sen eri osa-alueisiin. Kehuminen ja kannustaminen nousee vahvasti esiin tutkimustuloksista. Tuloksista nousee

vahvasti esiin myös aikuisten oman käytöksen heijastaminen lapsen käytökseen ja erityisesti se, miten aikuisen kehuminen kannustaa myös lapsia kehumään ja kannustamaan muita.

7.1 Jokapäiväisessä käytössä

Positiivinen pedagogiikka on oletamus, jonka tulisi tapahtua aina tiimin sisällä varhaiskasvatuksessa. Lapset tulisi huomioida yksilöinä ja ottaa jokaisen tarpeet huomioon. Joskus kuitenkin ryhmä voi olla haastava ja ryhmässä voi olla paljon tuen lapsia eli lapsia, joilla on tehostetun tai erityisen tuen päätös. Osa vastaajista kokee olevansa haastavassa ryhmässä ja tämän takia joutuu puuttumaan lasten negatiiviseen käytökseen paljon. Kyselystä käy ilmi, että puhe ei saisi olla kieltävää eli ei saa käyttää kieltäviä lauseita.

VASTAAJA 2: “positiivinen pedagogiikka on yksi työväline ryhmässäni, jota toteutetaan päivittäin. Positiivinen pedagogiikka toimii lähtökohtana työskentelylle, josta on keskusteltu tiimin aikuisten kesken ja sovittu se yhdeksi toimintatavaksi. Positiivisen pedagogiikan toteuttaminen lähtee aikuisen asenteesta ja tietoisesta toiminnasta toteuttaa positiivista pedagogiikkaa. “

Vastaajan 2 mukaa positiivista pedagogiikkaa pidetäänkin olettamuksen ja jokapäiväisenä ikään kuin rutiinina päivän aikana. Myönteiset tunteet ja kehuminen ovat auttaneet lasten hyvinvoinnin kehityksessä ja näin ollen lapset voivat myös paremmin. PERMA-teorian myönteisten tunteiden kohdalla sanotaankin, että näitä tunteita lapsen pitäisi päivän aikana kokea, jotta hänen hyvinvointinsa säilyy eheänä. (Leskisenoja, 2019, s. 71-72.)

Positiivinen pedagogiikka nostaa lapsen motivaatiota, itsetuntoa ja myös sinnikkyyttä. Lapselle haastavat tilanteen jo nuorena ovat heille kulmakiviä. Niistä selviäminen aikuisen avulla ja myönteisyydellä on merkittävä apu lapsen hyvinvoinnissa nyt ja tulevaisuudessa.

Vastaaja 2: ”olen itse huomannut, että positiivinen pedagogiikka ja sen käyttäminen on vaikuttanut lasten hyvinvointiin. omassa ryhmässä olen huomannut joidenkin lasten kohdalla muutoksen, esim. lapset tulevat iloisempina päiväkotiin, lapset hymyilevät nähdessään kaverit tai aikuisen (tätä oman havainnon mukaan ei aiemmin ollut ollenkaan kyseisten lasten kohdalla), lapset tulevat syliin ja haluavat jutella enemmän, lapset uskaltavat näyttää tunteitaan enemmän.”

Vastaajan 2 mukaan kokonaisvaltainen hyvinvointi on tavoite, johon varhaiskasvatuksessa pyritään. Positiivinen pedagogiikka tulee esille ensisijaisesti vuorovaikutussuhteissa, niin varhaiskasvatuksen arjen myönteiset tunteet syntyvät pitkälti välittävien ihmissuhteiden kautta. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, 2019, s. 46.) Myöhemmin palataan siihen, mikä vaikutus aikuisen omalla esimerkillä on lasten hyvinvoinnissa. Edellä mainittujen vastausten perusteella voidaankin todeta, että positiivinen pedagogiikka toteutuu varhaiskasvatuksen arjessa todella hyvin ja sitä käytetään joka päiväisessä arjessa niin kuin kuuluukin.

Merkityksellisyys on Stergein (2020) tutkimuksen mukaan yksi asia, joka lisää resilienssiä, mutta myös hyvinvointia lapsilla ja nuorilla. Lapsi voisi pohtia omia tavoitteita ja mahdollisuuksiaan ja tätä kautta pysytä käyttämään opittua tietoa apunaan.

Vastaaja 5: Positiivista pedagogiikkaa ei voi käyttää "joskus ja jouluna". Siihen täytyy sitoutua ja perehtyä kunnolla, jotta ymmärtää mistä siinä on kyse. Itse laitan aamuisin aina "positiivisen pedagogiikan työtakin ylleni" ja tiedostan hyvän huomaamisen tavan työskennellessäni. Positiivisesta pedagogiikasta täytyy myös keskustella säännöllisesti tiimissä, jotta yhteinen ymmärrys asiaan löytyy. Asiasta täytyy myös tasaisin väliajoin vanhemmille keskustella. Meillä on myös käytössä keuhkone-sovellus päivittäin, mistä painamalla lapsi saa kuulla kehun itsestään. Erilaiset peukutukset, ylävitokset ja muut kehut ovat äärimmäisen tärkeitä, niin lapsille kuin aikuisillekin. "Kiitä, kehu, kannusta, kohtaa, kuuntele ja kunnioita"- ovat asioita, joita meillä huomioidaan päivittäin. Vasukeskusteluissa käytämme 100-vahvuutta yhtenä arviointimenetelmänä. Positiivinen pedagogiikka on tulevaisuuden kasvatusmenetelmä, jos halutaan kasvattaa itseensä luottavia hyvinvoivia vahvoja lapsia sekä nuoria. Hyvän huomaaminen ei ole keneltäkään pois."

Vastaajan 5 mukaan positiivista pedagogiikkaa tulisi käyttää joka päivä eikä joskus ja jouluna. Aikuisen oman sitoutumisen ja ymmärryksen kautta tiimissä. Ihmissuhteet vaikuttavat lapsen aivojen kehitykseen samalla kehittyä kognitiivinen ja emotionaalinen puoli. Varhaiskasvatuksessa lapsen ja aikuisen suhde on erittäin tärkeä ja heidän kannustamisensa sitoutuminen, myönteiset tunteet ja merkityksellisyys on ensiluokkaisen tärkeää, jotta positiivinen pedagogiikka pääsee toteutumaan. On tärkeää, että koko tiimi on tietoinen positiivisesta pedagogiikasta ja että sitä täytyy jokapäiväisissä toimissa toteuttaa. Tätä on tärkeää siis käydä tiimissä läpi ja varmistaa, että kaikki ymmärtävät, että mistä on kyse.

7.2 Kehuminen ja kannustaminen

Positiivisen pedagogiikan yksi ”pääkohdista” on kehumine, kannustaminen ja hyvän löytäminen lapsista. Kehujen ja kannustusten avulla lapset pääsevät kokemaan pieniä onnistumisia elämänsä alkutaipaleilla ja näin ollen myös kehittämään itseään. Lapsi voi jopa päästä niin sanottuun Flow-tilaan, jossa oppiminen on parhaimmillaan. Tätä tapahtuu yleensä enemmän koulussa, mutta varhaiskasvatus on myös oiva paikka ikään kuin harjoitella tätä. Lapset pääsevät joka päivä oppimaan, jotain uutta ja tätä kautta esimerkiksi viskari (viisivuotiaat) pääsevät hyödyntämään tätä taitoa jo ennen koulua.

VASTAAJA 5: "MITÄ SUUREMMAT HAASTEET, SITÄ HELLEMPI SYLI"- ajatus kulkee meidän "ryhmän punaisena lankana" hyvän huomaamisen rinnalla<3 Positiivinen pedagogiikka on kasvatussuuntauksena "suuntauksista parhain". Erilaisia suuntauksia kokeilleena, positiivinen pedagogiikka on tuonut kaikkein eniten työkaluja työkalupakkiin. Erityisesti haastaviin kasvatustilanteisiin hyvän huomaaminen ja lapsen vahvuuksiin huomion kiinnittäminen on antanut keinot päästä hankalista tilanteista eteenpäin :) Positiivisen pedagogiikan avulla pääsemme kasvattamaan lapsen ja myös aikuisen resilienssiä ja näin ollen ikävistä tilanteista selviytyminen on "helpompaa". Hyvän huomaamisen avulla saamme lapsista kasvatettua vahvoja itseensä luottavia ihmisiä, jotka vaikean tilanteen edessä "eivät katkea", vaan ratkaisukeskeisesti etsivät keinot selviytymiseen. Hyvän huomaamisen yhtenä ajatuksena on kasvattaa lapsista kukoistavia, hyvinvoivia yksilöitä, jotka ryhmässä auttavat ja tukevat toisiaan. Ihminen tarvitsee ihmistä! Positiivisen pedagogiikan avulla ei ole tarkoitus sulkea silmiä ikäviltä asioilta. Ikävät asiat "noteerataan", mutta mahdollisimman nopeasti siirrytään ratkaisukeskeiseen ajatteluun ja miettimään, että miten tilanteesta päästään eteenpäin."

Vastaja 5 toteaa, että kehumisella ja kannustamisella on iso merkitys positiivisen pedagogiikan toteutumiselle. Positiivisessa pedagogiikassa on monta tavoitetta, mutta yksi tärkeimmistä tavoitteista on se, että pyritään siirtämään huomio elämän huonoista asioista siihen, mikä elämässä on hyvin. Tutkimukseen vastanneilla oli myös paljon konkreettisia keinoja, miten positiivista pedagogiikkaa arjessa käyttävät. He kertovat muun muassa, että pienet arjessa tapahtuvat asiat auttavat tämän taidon kehityksessä. Heillä on käytössä kehupiirejä, joissa

kavereita kehutaan. Osalla on käytössä keuhkortit, sekä keuhhelmet. Ideana on se, että kun lapset ovat saaneet kerättyä helmiä ryhmänä saavat he päättävät yhteisen tekemisen päiväkodissa. Positiivinen pedagogiikka rakentuu ratkaisukeskeisen pedagogiikan ympärille, sekä sille, että osataan sanoittaa hyvää.

Myönteisillä vuorovaikutussuhteilla on iso merkitys, kun tarkastellaan oppimista. Vertaissuhteet ja sosiaaliset kanssakäymiset ovat avainasemassa positiivisessa pedagogiikassa ja PERMA-teoriassa. Se kuuluu ihmissuhteiden osa-alueeseen ja sitä tarkastellessa voi huomata, että erilaiset ihmissuhteet auttavat myös edistää oppimista mutta suojaa myös stressiltä. (Holt-Lunstad, 2020.) Varhaiskasvatuksessa ja sen opetuksessa on keskeistä ottaa huomioon lasten vertaissuhteet ja tätä kautta huomata hyvää kaikissa.

VASTAAJA 29: ” Pos.pedagogiikka toteutuu siten että huomaamme ja sanoitamme hyvää, jota lapsissa näemme. Erityisen tärkeää tämä on heidän kohdalla, joiden palaute voisi mennä helposti negatiiviselle kehälle. Uskon että negatiivinen palaute lisää vastarintaa ja angstia. Aivan kuin se lisäisi omalla kohdallanikin, jos saisin kuulla sitä päivittäin työpaikalla tai kotona. Positiivinen palaute on yhtä kuin huomatuksi tulemista, kunnioitusta, arvostusta.”

Ristiriitojen ratkaiseminen on yksi iso osa varhaiskasvatusta, koska lapset opettelevat kommunikointia muiden kanssa ja saattavat näin olla vielä aikuisen tukea vailla erilaisissa tilanteissa. Kyselyssä vastaajat kertovat, että lapsia pyritään opettamaan erilaisten ristiriitatilanteiden kanssa ja tätä on tukemassa miniverso menetelmä, jossa opetellaan sovittamista.

PERMA-teorian mukaan saavuttaminen on itsenäinen ja merkityksellinen hyvinvoinnin tekijä. Suoriutuminen, onnistuminen ja menestyminen ovat arvokkaita asioita sellaisenaan ja ilman, että ne ovat yhteydessä muihin hyvinvoinnin elementteihin. Saavuttamisen yhteys hyvinvointiin on kaksisuuntainen. Saavuttaminen lisää hyvinvointia ja hyvinvointi parantaa saavutuksia. (Leskisenoja, 2016, s. 35; Leskisenoja, 2017, s. 56-57.)

VASTAAJA 26: ” Yksilöllinen huomiointi, tuen tarjoaminen ja kannustus kun lapsi onnistuakseen tarvitsee aikuista, päivittäinen kohtaaminen, hyvän huomaaminen ja kiitos, keuhut kun on onnistunut ja yrittämisestäkin pos. palautetta, pieni kosketus tai katse, hymy tai yhteiset naurut. Positiivisen pedagogiikan avulla pystyt luomaan lapsen vastavuoroisen kontaktin. Lapsi huomataan, hyväksytään ja otetaan huomioon omana

itsenään jolloin ilmapiiri ja vuorovaikutteinen yhteys lapseen syntyy ja luo luottavaisen ja turvallisen ilmapiirin. Koen positiivisen pedagogiikan lapsen hyvinvointia edistäväksi ja lapsen itsetuntoa kehittäväksi asiaksi.”

Vastaajan 26 mukaan jokaisen yksilön parhaat puolet on tärkeä tuoda kasvatuksessa esiin ja siihen positiivinen pedagogiikka myös pyrkii. Hyvän lisääminen on myös yksi mitä pyritään lisäämään. (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 17.) Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa nostaa esiin pedagogisessa toiminnassa keskiöön lasten oman näkökulman sekä oman merkityksenannon. Kun lapsen näkökulma on pedagogisen vuorovaikutuksen perusta, on opetuksella ja kasvatuksella mahdollisuus olla lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen kannattelija.

PERMA-teoria ei ole vain abstrakti viitekehys, vaan sitä pystytään soveltamaan ja käyttämään oikeasti varhaiskasvatuksessa. Teorian eri ulottuvuudet ja osa-alueet pystyvät auttamaan oikeasti siinä, miten lapsen hyvinvointia pystytään edistämään ihan systemaattisesti ja tavoitteellisestikin. Oppimisen ja hyvinvoinnin vahvistaminen täydentävät siis toinen toisiaan. Tällä pystytään luomaan hyvinvoiva ympäristö, yhteisö ja hyvinvoiva lapsi. (Kern, Waters, Adler & White, 2015. s. 262-271.)

7.3 Oma käytös

PERMA-teorian mukaan tärkeimmistä, ellei jopa vaikuttavin asia positiivisen pedagogiikan toteutumiseen on jokaisen oma esimerkki lapsille. Tämä nousi myös esille kyselystä. Omalla myönteisellä asenteella on merkittävä vaikutus myös lapsen käytöksessä. Lapset oppivat kaiken mallista ja totutuista tavoista, joita heillä päivän aikana päiväkodissa on. Toki ei pidä unohtaa myös kodin vaikutusta tässä asiassa. Siksi koti ja päiväkotitekevät myös tiivistä yhteistyötä, jotta lapsille saataisiin turvattua hyvä ja positiivinen kasvu ja kehitys. Tätä kautta myös hyvinvointi. (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 25.)

Vastaaja 16: ” Oma asenne vaikuttaa. Olemme mallina itse. Aikuisen sensitiivinen tapa toimia, kannustaminen ja kehuminen sekä jokaisen lapsen ja aikuisen vahvuuksien huomaaminen on tärkeää. Sitä kautta voidaan harjoitella myös vaikeampia asioita. Käytämme toiminnassa mm. Vahvuusvariksen materiaalia, ja erilaisia

tunnetaitomateriaaleja . Keskustelemme paljon ja luomme ryhmään avointa, iloista ja huumorintajuista ilmapiiriä, jossa jokainen saa olla oma itsensä. Käsittelemme moninaisuutta ja kohtaamme jokaisen perheen arvostavasti. Joka päivä kohtaamme jokaisen lapsen ja olemme kiinnostuneita hänen asioistaan. Puutemme riitatilanteisiin aina. Lapset voivat hyvin kun heidän vahvuuksia huomioidaan ja he saavat positiivisia onnistumisen kokemuksia. Se auttaa heitä yrittämään myös haastavia tilanteita ja harjoittelemaan uusia taitoja.”

Vastaajan 16 mukaan aikuisen oma asenne ja malli vaikuttaa positiivisen pedagogiikan toteutumiseen. Jokaisen vahvuuksien huomaaminen lisää onnistumisen tunnetta lapsessa. Erilaisten materiaalien käyttö opetuksessa ja toiminnassa on päiväkodeissa myös käytössä. PERMA-teorian yksi osa-alue on saavuttaminen ja iso osa tätä on myönteinen palaute, tuki ja myös kannustus. Arvioinnin tulee myös tapahtua positiivisesti ja monipuolisesti, jotta tätä osa-aluetta voidaan kasvatuksessa toteuttaa. Kaiken ei tarvitse olla ihanaa ja loistokasta, mutta aikuinen pystyy omalla esimerkillä näyttämään, miten haastavista tilanteista ja tunteista voi päästä yli ja opetella käyttämään niitä myös oikein. (Leskisenoja, 2017, s. 32.)

Vastaaja 26: ” Lähtökohtaisesti oma asenne ja suhtautuminen lapsiin ja työhönsä on perusta positiivisen pedagogiikan käytölle. Motivoitunut ja avoin asenne auttavat näkemään sen hyvän, joka jokaisessa lapsessa on. Kun työskentelee useamman vuoden samojen lasten kanssa, oppii enemmän ja paremmin lapsituntemusta, jonka avulla yksilöllinen huomiointi ja vahvuuksien huomiointi helpottuu.”

Aikuisen omalla esimerkillä pystytään myös lisäämään lapsen mielenkiintoa ja tukee myös ihmissuhteita. Kasvattajan ja lapsen välinen suhde oppimis-, kasvamis- ja kehitymisprosessissa on ensiarvoisen tärkeää. Opettaja pystyy omalla käytöksellä toimimaan lapselle esimerkkiä, mutta näin hän pystyy myös luomaan lapsen kanssa yhteyden, joka on palkitsevaa niin opettajalle kuin lapsellekin. Tietoinen päätös siitä, että aikoo nähdä jokaisessa lapsessa, jotain hyvää on iso ja merkittävä asia, kun puhutaan ihmissuhteista ja lapsen sosiaalisen kanssakäymisen kehityksestä. (Leskisenoja, 2017.)

Saavuttaminen on yksi PERMA-teorian osa-alue ja sitä tulee positiivisessa pedagogiikassa tavoitella se pitää sisällään juuri edellä mainittuja asioita. Onnistuminen ja aikaansaamisen kokemukset ovat tärkeitä lapselle varhaiskasvatuksessa. Duckworthin ja Seligmanin (2005)

mukaan motivaatio ja sinnikkyys ovat jopa ennuste hyvästä koulumenestyksestä. Kun annetaan palautetta, mikä ei pelkästään pidä sisällään lopputuloksen käsittelyä vaan keskittyykin oppimiseen ja sen kehittymiseen ja yksilön omaan kehitykseen on isompi hyöty lapselle oppimisen kokemuksena ja näin ollen vahvistaa lapsen saavutuksen kokemuksia, älykkyyttä ja hyvinvointia.

Vastaaja 31: ” Aikuinen antaa mallia kannustuksesta ja lasten kanssa yhdessä kannustetaan esim. sinnikkyyttä pukeutumisen harjoittelussa. Annetaan pro- mallin mukaisesti vahvuustimantti yhteiseen ryhmän vahvuustimanttipurkkiin. Kun niitä on kerätty ryhmää kohti 10, niin pidetään lasten kokous ja äänestetään lasten toivoma toiminta. Vahvuudet on ensin esitelty lapsille nimeämällä ne ja kertomalla mitä ne tarkoittavat Huomaa hyvä julisteen ja vahvuuskorttien avulla. Otetaan viikoille pari vahvuutta, joita harjoitellaan ja vahvistetaan. Esim. Ystävällisyys ja myötätunto. Tai sinnikkyys ja itsesäätely. Kuuntelemme tunnetaidoista vahvuuslauluja kuten Huomaan hyvän päiväkodissa ja olemme piirtäneet laulusta sen kuuntelun ja keskustelun jlk.”

Yksi keskeinen pyrkimys välittävällä kasvattajalla on se, että pystyy tarjoamaan lapsille päivittäin onnistumisen tunteita ja onnistumisia. Kaikki kasvatus ja opetus olisi hyvä suunnitella niin, että kaikki lapset pääsisivät kokemaan saavuttamisen ja onnistumisen tunteita. Yksi tärkeimmistä yleiseen hyvinvointiin vaikuttavista elämän alueista lasten ja nuorten kohdalla on varhaiskasvatus ja sen jälkeen myös koulu. Tällöin voidaan puhua kouluhyvinvoinnista, joka koostuu koulutyytyväisyydestä sekä positiivisesta ja negatiivisesta tunteesta koulussa. Kouluhyvinvointi on pysyvä emotionaalinen tila, jolle ominaista on positiivinen asenne, positiiviset ihmissuhteet muihin oppilaisiin ja opettajiin. (Leskisenoja, 2016, s. 29 & 31.) Onnellisuus on se, mitä tavoitellaan yhä enemmän nykypäivänä ja siihen koulu myös omalla toiminnallaan pyrkii ja positiivinen pedagogiikka on osa sitä tavoitetta.

7.4 Tunne- ja kaveritaidot

Tunnetaidot nousivat myös esille yhtenä teemana tutkimustuloksista. Siitä ei puhuttu monesti, mutta se on olennainen osa-alue tutkimustuloksia ajatellen, joten siitä syystä se on otettu myös

mukaan yhdeksi teemaksi tuloksiin. Tunnetaitojen avulla pystytään opettamaan lapsille erilaisia kokemuksia tunteista näin myös ymmärtämään niitä ja tätä kautta myös opettamaan pettymyksen tunteita. Vastauksissa painotetaan aikuisen lempeyttä, empaattisuutta sekä läsnä olevaa kohtaamista lasten kanssa.

Vastaaja 2: "positiivinen pedagogiikka näkyy ryhmässäni: tunnetaito työskentely. kaikkien tunteiden harjoittelua esim. kirjasarjan avulla. Aikuisten lempeä, empaattinen, läsnä oleva ja rauhallinen kohtaaminen,"

Positiivisen pedagogiikan yksi tärkeä osa-alue on pettymyksiä sietäminen ja vielä tarkennettavasti se, miten niistä pääsee yli ja oppii käsittelemään omia tunteita. Pettymistä harjoitellaan läpi elämän ja se tuottaa myös aikuisille haasteita. Tätä taitoa opetellaan kuitenkin jo lapsesta asti. On selvää, että läsnä olevalla ja rauhallisella kohtaamisella on iso merkitys, kun puhutaan lasten tunteista ja niiden opettelemisesta. Tässä on myös tärkeä muistaa lapsen osallisuus ja autonomisuus. Lapselle vaikeissa tilanteissa lasta tulisi kuunnella ja ottaa huomioon hänen kokemuksensa ja tärkeintä on muistaa kuunnella. (Leinonen, 2014.)

Vastaaja 13: " Kiinnitämme huomiota lapsen onnistumisiin. Konkreettisina tapoina sanalliset keuhut, peukut, hymy, vihreä väriympyrä(kaulanauhassa aikuisella), kädellä läpy sekä leimat. Tunnelma ryhmässä on positiivinen ja kiireetön. Aikuiset suhtautuu asioihin myönteisesti ja ratkaisuja etsien. Ei synkistellä tai voitotella asioita ääneen, eikä lasten kuullen. Asioista keskustellaan aikuisten kesken positiivisessa hengessä. Lasten kanssa sovitaan yhteiset pelisäännöt: millainen käytös esim.kaveria kohtaan on sallittua ja mikä ei. Tässä käytetään kuvia mukana ja säännöt on kuvitettuna ryhmän seinällä. Ristiriitatilanteita selvitetään aikuisen avulla sensitiivisesti ja pyritään positiiviseen lopputulokseen. Se mihin kiinnittää huomiota, kasvaa! Tämä on ohjenuorana ryhmän toiminnassa ja pyrimme aina huomioimaan hyvän huomaamiseen sekä kertomaan lapselle ja aikuiselle päivän hyvät hetket esim. kotiinlähtötilanteessa kuulumisten vaihdossa. Myös lapset harjoittelevat huomaamaan toisissa hyvää, esim.huomaa hyväkorttien avulla.

Aikuisen oma valoisa asenne, lämpö ja kuuntelu toimivat tässä loistavasti apuvälineinä. On tärkeää, että lapsi saa kokea päivän aikana mahdollisimman paljon iloa, tyytyväisyyttä, innostusta ja mielenkiintoa. On myös tärkeää, että lapsi saa myös oman äänensä kuuluviin ja tätä kautta hän pystyy myös vaikuttamaan oman arjen rakentumiseen. Vaikka välillä tulee epäonnistumisia niin on tärkeää, että ne käydään aikuisen kanssa läpi ja mietitään, että mitä

tunteita se lapsessa herätti. Näin pystymme opettamaan lapselle myöskin avoimuutta ja vuorovaikutustaitoja myös niissä hankalissakin tilanteissa. Näin pystymme myös edistämään lapsen itsetuntoa. On tärkeää, että lapsi kelpaa ja riittää juuri sellaisen kuin on. (Leskisenoja, 2019, s. 74.)

Kernin, Watersin, Adlerin ja Whiten (2015) tutkimus kertoo ja osoittaa konkreettisella tavalla, miten PERMA-teoriaa pystytään hyödyntämään varhaiskasvatuksessa 3–6-vuotiailla. Tämän ohjelman tarkoituksena oli opettaa lapsille hyvinvointitaitoja, empatiaa, omien vahvuuksien löytämistä, mutta myös tunnistamaan tunteita. Myönteinen ajattelu oli myös keskiössä. tutkimustulokset osoittivatkin, että jo varhaisessa vaiheessa lapsia pystytään tukemaan hyvinvoinnissa ja tätä kautta myös oppimisessa. On monia tutkimuksia, joissa pystytään todistamaan positiivisen pedagogiikan hyödyistä ja, jos tarkastellaan Seligmanin hyvinvointiteoriaa eli PERMA-teoriaa tästä on myös konkreettisesti apua varhaiskasvatuksessa.

Vastaja 14: ”positiivinen pedagogiikka ei ole lainkaan siitä että puhutaan ainostaan tunteista. monesti ”opettajat” haluavat että me opetetaan kaikille tunnetaitoja, jne. oikeassa elämässä ei puhuta koko aika tunteista. yhteinen tekeminen riittää lapsille ja se että ollaan aidosti läsnä, kiinnostuneita ja annetaan läheisyyttä ovat tärkeimmät työkalut. omassa ryhmässä ei kuunnella lainkaan kielinuppia, enkä puhu erikseen tunteista vaan lapsi oppii leikin kautta kaikki.”

Niin kuin vastaaja 14 toteaa monet saattavat luulla, että positiivisessa pedagogiikassa on kyse pelkästään positiivisena olemisesta ja tunnetaidoista. Aikuisen välittävä läsnäolo ja tuki on tärkeää. Se on hyvin kokonaisvaltainen ja pitää sisällään paljon niin kuin vastauskin tuo ilmi. Lapsille on tärkeää, että he kokevat itsensä saman arvoiseksi kuin kaikki muutkin. Tämä näkyy sosiaalisissa suhteissa ja vertaissuhteissa. Vertaissuhteet pitävät arjen sosiaalisia ja emotionaalisia suhteita päivän aikana yllä ja tätä kautta vaikuttavat lapsen hyvinvointiin.

Sosiaalisten suhteiden kautta lapsi oppii kieltä ja sosiaalisia taitoja. Näin pystytään harjoittelemaan tunnetaitoja, mutta ne eivät ole kaikki kaikessa. Lapsen vuorovaikutustaidot kehittyvät ja hän saa olla vertaistensa kanssa. Myöhemmässä vaiheessa tämä opittu sosiaalisuus voi suojata lasta syrjäytymiseltä ja opettaa uusia vuorovaikutussuhteita. Koska positiivinen pedagogiikka tulee esille ensisijaisesti vuorovaikutussuhteissa, niin varhaiskasvatuksen arjen myönteiset tunteet syntyvät pitkälti välittävien ihmissuhteiden kautta. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, 2019, s. 46.)

7.5 Kieltolauseiden välttäminen

Myös tämä teema oli yksi, joka nousi pienesti vastauksista esiin ja se oli tutkimuksen kannalta olennainen teema, joten siksi se on yhtenä teemana tutkimustuloksissa. Kun tarkastellaan lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lähtökohtia, on hyvä tarkastella Yhdistyneiden kansakuntien Lapsen oikeuksien sopimusta (LOS). Se on kaikkien aikojen laajimmin ratifioitu kattava oikeudellisesti sitova sopimus lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi (Kumpulainen ym. 2014, s. 226). Sopimukseen on listattu periaatteita lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Näitä periaatteita ovat lapsen suojeleminen syrjinnältä, lapsen edun huomioiminen, lapsen näkemysten kunnioittaminen sekä lapsen oikeus elämään ja kehittymiseen (YK:n LOS). Kuten on jo aikaisemmin todettu lapset oppivat mallista ja mallintavat aikuisen käytöstä omaansa. Kun aikuinen puhuu kauniisti ja välttämättä kieltolauseita on lapsen kokemus asiasta jo erilainen.

Vastaaja 2: ”positiivinen pedagogiikka näkyy ryhmässäni:

vuorovaikutuksessa, eli esimerkiksi vältämme kieltolauseita, kuten älä juokse. sen sijaan sanomme muistathan kävellä. tämän lisäksi mm. kehutaan ja kannustetaan lapsia ja puhutaan kauniisti/ystävällisesti toisille, tämän kautta lapset oppivat esimerkkien kautta itse myönteisiä vuorovaikutustaitoja.”

Vastaaja 4: ”ohjeet annetaan positiivisesti ja kannustavasti. Eli vältetään kieltosanoja kuten "ei, älä" eikä kiristetä ja uhkailla. Huomioidaan hyvä yksilö ja ryhmätasolla, suoralla palautteella.

Varhaiskasvatuksen opettaja voi onnistua työssään hyvin tai huonosti. Tähän vaikuttaa suuresti hänen oma persoonallisuutensa sekä käsitykset itsestään, jotka ohjaavat hänen opetustansa ja kasvatusta. Mutta jopa oppimistuloksia tärkeämpänä on kuitenkin pidetty opettajan suhtautumista ja vuorovaikutusta lapsen kanssa. Hyvänä pidetyn opettajan piirteissä korostuu muun muassa tietynlainen tunneäly, reiluus ja hyvä auktoriteetti. Kasvattajan tulee tietää, mitä tekee ja samalla hänen tulee olla joustava ja antaa tukea jokaiselle, joka sitä tarvitsee (Jyrhämä, Hellström, Uusikylä, & Kansanen, 2016, s. 118).

Toisin sanoen opettajien toimintaa ohjaa heidän oma lapsituntemuksensa, mikä vaikuttaa heidän käsityksiinsä lapsista tiedon vastaanottajina sekä siihen, mitkä opetus- ja kasvatustavat olisivat sopivimpia (Jyrhämä ym. 2016, s. 117). Vaikeidenkin ongelmien ja tilanteiden ratkaisuun kehittyvät ajan kuluessa erityiskyvyt, joiden avulla opettaja oppii ratkomaan eri tilanteita (Jyrhämä ym. 2016, s. 115–116). Opettajan tavoitteellista toimintaa ohjaa vahvasti hänen omat käsityksensä ja toimintatapansa.

Vastaaja 6: ” Kun ei keskity siihen mikä ei onnistu vaan huomaa positiivisesti sen mikä onnistuu, alkaa hankalimmatkin asiat onnistua kun lapsi saa itsevarmuutta. Apuna liikennevalot kaulassa (hymiöt), hyvän huomaaminen ja virheisiin suhtautuminen niin, että ei haittaa ja vahinkoja sattuu. Miettimällä miten voisi jatkossa yrittää tehdä.”

Ryhmissä on keksitty konkreettisia apuvälineitä kieltolauseiden välttämiseksi ja ne ovat käytössä ryhmissä monipuolisesti. Vastauksista nousi esille oman ilmaisun tärkeys. Se miten asiat ilmaisevat ja kertoo lapsille vaikuttaa paljon positiivisen pedagogiikan toteutumiseen. Kaiken ei tarvitse olla positiivista, ja hankalissa tilanteissa aikuisen ymmärrys ”näin ei pidä toimia, ymmärrän että harmittaa, olen tässä vieressä tukena, jos suututtaa.” Läsnaolo ja positiivinen ilmaisu negatiivisenkin asian kanssa on erittäin tärkeää lapsen kokemuksen kannalta.

Vahvuusperustainen opetus on hyvä tuki kieltolauseiden välttämiseksi. Vahvuusperustaisessa pedagogiikassa keskitytään jokaisessa lapsessa hyvän löytämiseen ja kannustamiseen. Emotionaalisten taitojen harjoittelu auttaa tässä osa-alueessa. Nämä tukevat PERMA-teoriaa varhaiskasvatuksessa. Positiivinen pedagogiikka näkyy siis tätä kautta isosti varhaiskasvatuksessa (Bild, 2021, s. 2.)

Vastaaja 9: ” Olen ollut puoli vuotta opettajana ryhmässä. Ja mielestäni positiivinen pedagogiikka näkyy esimerkiksi siinä että suoran kieltämisen sijaan, annetaan toinen vaihtoehto. Lisäksi kannustava ja kaikki huomioon ottava ilmapiiri ovat tärkeitä tekijöitä. Lisäksi kehu, peukku tsemppaus ovat positiivista pedagogiikkaa. Ja lasta voidaan kehua myös kuvien avulla.”

Konkreettiset esimerkit auttavat asian havainnoinnissa paljon. Ohessa olevassa ryhmässä oli monia eri tapoja, joilla positiivista pedagogiikkaa toteutettiin ja kannustus niin lasten kuin aikuistenkin kesken on tärkeää. Ryhmän kaikkien aikuisten tulee puhua myös kauniisti ja kunnioittavasti myös keskenään. Vastauksista käy myös ilmi, että monet käyttävät positiiviseen

pedagogiikkaan viittaavia asioita kokonaiseksi projektiksi ja näin pystyvät tukemaan lasten hyvinvointia hyvinkin kokonaisvaltaisesti.

Tulokset osoittavat siis, että positiivista pedagogiikkaa käytetään siis varhaislapsuudessa, jotta pystytään takaamaan lapsille hyvä hyvinvointi. On tärkeää muistaa myös se, että positiivisella pedagogiikalla pyritään vahvistamaan myös lapsen oppimismotivaatiota, mutta myös sosiaalisia taitoja ja näin opetella vertaissuhteita muihin lapsiin ja tätä kautta kehittää niitä eteenpäin, jotta oma identiteetti pääsee rakentumaan. (Waters, 2017, s. 1-7.) Positiivinen pedagogiikka tulisi jokaisen kasvatusalalla olevan yksilön omaksua. Näin pystytään takaamaan hyvä ja kukoistava kasvatus.

8 POHDINTA

8.1 Tulosten tulkinta ja johtopäätökset

Tutkimuksessa lähdettiin selvittämään, miten positiivinen pedagogiikka toteutuu varhaiskasvatuksen opettajien mielestä sekä sitä, miten opettajat konkreettisesti käyttävät positiivista pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa? Tutkimuksessa haluttiin käydä myös läpi sitä, miten positiivinen pedagogiikka on yhteydessä lasten hyvinvointiin. Myönteiset tunteet, sitoutuminen, ihmissuhteet, merkityksellisyys ja saavuttaminen on viisi hyvinvoinnin rakentamisen elementti PERMA-teoriassa (Leskisenoja, 2019, s. 41). Tutkimus on siis rajattu näihin viiteen elementtiin. Osa-alueita mitattiin hyvinvointiteoria lähtöisesti.

Tutkimuksessa oli yksi avoin kysymys, johon oli kolme tukikysymystä, josta vastaus kirjoitettiin. Vastaukset olivat tarpeeksi kattavia ja niitä tuli riittävästi tulosten tulkitsemisen kannalta. Vastaja antoivat paljon konkreettisia esimerkkejä siitä, miten he käyttävät positiivista pedagogiikkaa konkreettisesti arjessaan. Monet olivat myös pohtineet hyvinvointiin liittyviä vaikutuksia, mikä oli positiivista huomata tuloksia kirjatessa. Teemat nousivat selkeästi esille tutkimuksesta. Teemat olivat: 1. Jokapäiväisessä käytössä 2. Kehuminen ja kannustaminen 3. Oma käytös 4. Tunne- ja kaveritaidot ja 5. Kieltolauseiden välttäminen.

Tutkimuksen tuloksena voidaan todeta, että varhaiskasvatuksen opettajat käyttävät positiivista pedagogiikkaa työssään päivittäin. Voidaan myös todeta, että ainakin kyselyyn vastanneet varhaiskasvatuksen opettajat ovat ottaneet positiivisen pedagogiikan käyttöön lapsiryhmässään ja osaavat kertoa myös hyvin, millä konkreettisilla tavoilla tätä pedagogiikkaa työssään käyttävät. Vastaukset osoittavat myös, että positiivisen pedagogiikan kokemisen erityinen huomioiminen, on luonut turvallisen ja luottamuksellisen ilmapiirin varhaiskasvatuksessa.

Tuloksista voi päätellä, että päiväkodissa toiminta rakentuu aikuisen jatkuvalla arvioinnilla aina sen mukaan, mitä kukin lapsi minäkin hetkenä tarvitsee. Aikuisen oma valoisa asenne, lämpö ja kuuntelu toimivat tässä loistavasti apuvälineinä. On tärkeää, että lapsi saa kokea päivän aikana mahdollisimman paljon iloa, tyytyväisyyttä, innostusta ja mielenkiintoa. On myös tärkeää, että lapsi saa oman äänensä kuuluviin ja tätä kautta hän pystyy vaikuttamaan oman

arjen rakentumiseen. Vaikka välillä tulee epäonnistumisia, niin on tärkeää, että ne käydään aikuisen kanssa läpi ja mietitään, että mitä tunteita se lapsessa herätti. Näin pystymme opettamaan lapselle avoimuutta ja vuorovaikutustaitoja hankalissakin tilanteissa. Näin pystymme myös edistämään lapsen itsetuntoa. On tärkeää, että lapsi kelpaa ja riittää juuri sellaisen kuin on. (Leskisenoja, 2019, s. 74.)

Vastauksista voi huomata, että lasten kanssa käydään päivittäin läpi ilon ja pettymyksen tunteita. Lapsia kehuaan ja kannustetaan pienistäkin onnistumisista, koska voidaan jälkeenpäin huomata, että asiat sujuvat ensi kerralla jo paljon paremmin. Kehuminen ja kannustaminen vahvistavat lapsen itsetuntoa ja uskoa omiin mahdollisuuksiin oppia uusia asioita. Aikuisten esimerkki ja käyttäytymismallit ohjaavat lasten toimintaa. (Leskisenoja, 2019, s. 79).

Positiivinen ilmapiiri, myönteinen palaute, opettajan tuki ja kannustaminen on iso osa lapsen kasvua ja kehitystä. Positiivisen palautteen avulla pystymme luomaan ympäristön, jossa on lämmin ja hyvinvoiva ilmapiiri. Lapsilla tulee elämässä eteen paljon haasteita ja uusien asioiden oppiminen on välillä vaikeaa. Opettajan tehtävä on saada lapsiin uskoa siihen, että he pääsevät epäonnistumisien yli ja yhdessä asiat selvittämällä he selviävät vastoinkäymisistä. (Leskisenoja, 2017, s. 162-163.) Tutkimustuloksen osoittavat sen, että varhaiskasvatuksen opettajat käyttävät positiivista pedagogiikkaa päivittäin ja yksi tapa niistä on positiivinen kannustaminen ja positiivisen palautteen antaminen. Lapsia kehuaan, tuetaan ja autetaan jokapäiväisessä arjessa.

Kun positiivisen pedagogiikan on omaksunut tavaksi päivittäisessä arjessa, tulee kehuminen ja kannustaminen opettajalta täysin luonnostaan. Myönteinen palaute ja positiivisuus on osa varhaiskasvatuksen opettajien arkea tutkimustulosten mukaan. Lasten ja myöskin opettajien isoin voimavara arjessa tulee positiivisesta palautteesta ja sen käytöstä jokapäiväisessä arjessa. Tämän avulla varhaiskasvatuksen opettaja pystyy luomaan kestäviä siteitä lapsiin. Haasteet ja vastoinkäymiset tuovat myös oman lisän arkeen. Siksi on tärkeää muistaa näissäkkin tilanteissa kannustava palaute, koska se auttaa pääsemään haastavista tilanteista yli. Tutkimuksessa nousi esille myös tunnetaidot ja niiden tärkeys. On siis tärkeää, että myös niitä harjoitellaan varhaiskasvatuksessa.

Tunnetaidoilla ja niiden kehityksellä on iso-osa kokonaisvaltaista hyvinvointia. Niiden avulla osaa elää tunteiden kanssa tasapainossa, osaa tiedostaa ja myöskin tunnistaa niitä. Jokaisen tulee osata hyväksyä, ratkaista ja ymmärtää myöskin vaikeita tunteita ja osata myös kohdata ne. On myös tärkeää, että lapsi oppii varhaisessa vaiheessa ymmärtämään ja osaa eläytyä toisen

tunteisiin. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 50). Tutkimuksessa nousi esille, että varhaiskasvatuksen opettajat kokivat, että tunnetaidot ovat yksi positiivisen pedagogiikan konkreettisen harjoittamisen yksi tärkeä osa-alue päiväkotiarjessa. Omiin tunnetiloihin vaikuttaminen onkin yksi positiivisen pedagogiikan käsitys. Kokonaisvaltainen hyvinvointi ja kasvu tapahtuu tunteiden tunnistamisella ja niiden jakamisella. Tunteilla on iso rooli jokaisella oppimisen alueella. Negatiivisten tunteiden käsittely on yksi olennainen osa tunnetaitoja. Tunteiden sanoittaminen, keskustelu, oman kokemuksen jakaminen, unohtamatta omaa mallia ja esimerkkiä ovat tärkeitä työvälineitä tunnetaitojen opettamisessa. Kaikki tunteet sallitaan ja hyväksytään ja niitä on tärkeä osata hallita. Tunnetaitojen opettamisella ja harjoittelulla pystytään ennaltaehkäisemään myös asioita. Kuten esimerkiksi mielenterveysongelmia.

Jokaisen lapsen omat tarpeet tulee ottaa päiväkodissa huomioon. Jokaisella lapsella on omat tavoitteet, jotka laaditaan Vasussa (varhaiskasvatussuunnitelmassa). Jotta opettaja pystyy nämä kaikki tarpeet huomioimaan, tarvitsee hänen tuntea lapsi ja osata ottaa hänen tarpeensa huomioon. Positiivisessa pedagogiikassa on myös kyse lapsen tuntemisesta ja näin vahvuuksien parantamisesta. Näin ollen kasvua ja kehitystä tulisi tarkastella jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet huomioon ottaen. Jokainen lapsi oppii ja kehittyy omalla tavalla ja kaikille lapsille ei toimi samat kasvatusmenetelmät ja opettaminen. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 59.) Jokaisen lapsen yksilöllinen huomioiminen ja vahvuuksien korostaminen nousi esiin tutkimustuloksista ja se onkin yksi olennainen positiivisen pedagogiikan osa.

Aikuisen oma esimerkki nousi hyvinkin vahvasti tutkimustuloksista esiin. Se, miten tiimissä puhutaan toisilleen ja aikuiset puhuvat itse lapsille. Lapset pysytään tätä kautta huomioimaan aina yksilöinä. Kaikki päivän aikana tehdyt tehtävät ja toiminnallinen osuus on toteutettu niin, että jokaisen pitäisi se pystyä suorittamaan. Ryhmissä saattaa olla tehostetun tuen tai erityisen tuen lapsia, jolloin päivän aikana suunniteltu toiminta tulee mukauttaa niin, että jokainen lapsi pystyy sen suorittamaan. Varhaiskasvatuksessa on myös käytössä Veo eli varhaiserityisopettaja, joka toimii lapsiryhmässä apuna ja tukena lapsille. Opettaja pystyy siis päivän aikana varmistamaan kaikille ryhmässä toimivan ja yksilölle sujuvan arjen ja rutiinit. Näin lapsi pääsee kokemaan päivän aikana onnistumisia ja näin opettaja pystyy mahdollistamaan lapsille myönteisiä tunteita, onnistumisia ja itsensä ylittämistä.

Sosiaalisen suhteet ja kaveritaidot nousivat myös esiin tutkimustuloksista. Jo pienestä lapsesta asti lapsia opetetaan leikkimään erilaisten lasten kanssa ja ottamaan kaikki leikkeihin mukaan.

Leikkiminen on isoin osa lapsen kasvua ja kehitystä ja varhaiskasvatuksessa moni oppiminen ja sosiaaliset taidot opetellaan leikin kautta. Lapsi pääsee näin leikkimään monien erilaisten lasten kanssa ja opettelemaan sosiaalisia taitoja, koska koulussa nämä taidot tulevat vielä vahvemmin esille ja käyttöön. Ihmissuhteet ovat yksi avain ilon ja viihtyvyyden takaamiseksi varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Kun lapsi harjoittelee sosiaalisia taitoja ja yhdessä tekemistä on lapsella myös tätä kautta mahdollisuus parempaan eheytymiseen ja myös oppimiskokemuksiin. (Leskisenoja, 2017, s. 106-107.) Sosiaaliin suhteisiin tulisi panostaa arjessa paljon.

Opettajan oman hyvinvoinnin huomioiminen on myös tärkeää varhaiskasvatuksessa. Työ, jota tehdään, on palkitsevaa, mutta myös uuvuttavaa ja omat voimavarat voivat olla välillä vähissä. On siis tärkeää muistaa opettajan oma hyvinvointi. Niin kuin aikaisemmin on todettu, opettajan oma esimerkki on kaiken lähtökohta. Omassa hyvinvoinnissa tulisi pohtia onnellisuutta, tavoitteita, arvoja ja unelmia. Oman itsensä johtaminen on yksi olennainen osa opettajan työtä, se heijastuu myös ammattitaitoon. Kuinka pystyy itse kehittämään itseään, korostamaan omia vahvuuksia ja samalla kehittämään heikkouksiaan. Stressi ja ajankäyttö voivat olla myös joskus koetuksella ja tätä kautta myös tunteiden hallinta. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 328.)

Positiivisen pedagogiikan yksi tarkoitus on ymmärtää lasta ja hänen elämäänsä, oman tilan ja mielenmaiseman näkökulmasta. Lapsen pitäisi siis saada oppimisen kautta mahdollisuus ilmaista tunteita, sosiaaliin suhteisiin, itsensä toteuttamiseen ja merkityksen antoon. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 59.) Positiivinen pedagogiikka on tulosten pohjalta osa pedagogista työskentelytapaa päiväkodissa. Jo pienillä teoilla arjessa saadaan rakennettua positiivista pedagogiikkaa ja tämän käy ilmi myös tutkimustuloksista. Positiivinen pedagogiikka kulkee siis aina arjessa mukana.

Avolan & Pentikäisen (2019) mukaan Positiivinen pedagogiikka perustuukin käsitykseen, että yksilö pystyy vaikuttamaan omiin tunnetiloihinsa. Tunteiden tunnistaminen ja niiden jakaminen on osa lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointina ja oppimista. Ei oikeastaan ole olemassa mitään sellaista oppimisen aluetta, missä tunteilla ei olisi roolia. Tunnetaitoihin kuuluu olennaisesti myös negatiivisten tunteiden käsittelyksi. Jotta voidaan muodostaa eheä käsitys lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista, on otettava hyvinvoinnin arvioinnissa mukaan niin lapsen ulkoisten olosuhteiden objektiivinen tarkastelu että lapsen oma näkökulma ja subjektiiviset hyvinvointikokemukset. (Kumpulainen ym. 2014, s. 226.) Positiivinen

pedagogiikka nostaa pedagogisessa toiminnassa keskiöön lasten näkökulman ja merkityksenannon. Kun lapsen näkökulma on pedagogisen vuorovaikutuksen perusta, on opetuksella ja kasvatuksella mahdollisuus olla lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen kannattelijat. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 63.)

Päiväkoti kokonaisuudessaan on osa lapsen hyvinvointia ja hyvinvointia saadaan kohennettua päiväkodissa positiivisen pedagogiikan avulla. Positiivinen pedagogiikka on niin laaja-alainen ja pitää sisällään paljon erilaisia asioita, näistä osa-alueista jokainen on tärkeä eikä toista toteudu, jos ne eivät kulje yhdessä käsikädessä. Varhaiskasvatuksessa omalla mallilla ja esimerkillä on hyvin tärkeä rooli. Oma hyvinvointi ja sen kukoistaminen viakuttaa automaattisesti työhön ja näin ollen positiivisen pedagogiikan toteutumiseen päiväkotiarjessa. Kaikki tämä on pohjaa lapsen identiteetin rakentumiselle lapsesta lähtien ja se kehittyy mitä vanhemmaksi lapsi tulee. Päiväkodin vaikutus lapsen hyvinvointiin on siis merkittävä. Pedagogiset työskentelytavat ja niiden toteutuminen on siis tärkeää ottaa huomioon varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen myötä oli huomata, miten positiivista pedagogiikkaa käytetään monipuolisesti ja tiedostaen sen vaikutus lapsen hyvinvointiin. Lapset otetaan huomioon yksilöintä ja heitä tuetaan parhaalla mahdollisella tavalla jo nuoresta lähtien. Lapset osallistetaan mukaan toimintaan ja heidän toiveitaan kuunnellaan. Aikuinen on läsnä, kun lapsi kokee pettymyksen tunteita ja tukee lasta näissä tilanteissa tunnetaitojen avulla. Näistä asioista muodostuu positiivinen pedagogiikka.

8.2 Tulosten hyödynnettävyys

Esimerkiksi jatkokoulutuksissa voisi olla hyötyä tällaisesta tutkimuksesta. Varhaiskasvatuksen opettajat saavat koulutusta positiivisesta pedagogiikasta ja sen käytöstä omassa koulutuksessaan. Myös työpaikat järjestävät erilaisia jatkokoulutuksia, joten tähän tuloksien hyödynnettävyys olisi isossa roolissa. Tutkimuksessa käsitellään kaikkea PERMA-teorian pohjalta ja näin ollen jokainen osa-alue on yhtä tärkeä ja näin ollen niitä jokaista käsitellään tässä tutkimuksessa. Positiivinen psykologia on iso osa positiivista pedagogiikkaa ja sitä käytiin läpi myös tässä tutkimuksessa. Positiivisesta psykologiasta ja positiivisen pedagogiikan yhteydestä voi avautua jotain uusia näkemyksiä käyttäen positiivista psykologiaa tässä

pohjana. Tuloksia olisi hyvä käyttää apuna erityisesti, kun puhutaan konkreettisista asioista ja niiden hyödyntämisestä. Näin varhaiskasvatuksen opettajille konkretisoituisi se, miten muut sitä käyttävät ja näin voisivat saada uusia ideoita, joita ryhmässä pystyisi hyödyntämään. Tämän avulla kaikki varhaiskasvatuksen opettajat ja samalla koko henkilökunta päiväkodissa voi niin oppia uutta, mutta luoda itse jotain uutta positiivisesta pedagogiikasta.

8.3 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Jatkotutkimusmahdollisuudet ovat melko monipuoliset. Tämän tutkimuksen pohjalta voisi tutkia jokaista PERMA-teorian osa aluetta erikseen varhaiskasvatuksessa. Tämän pystyisi myös hyödyntämään niin, että tutkimuksen kohdentaisi koko henkilöstölle, koska kaikki ovat mukana tekemässä varhaiskasvatusta. Tämän tutkimuksen avulla voisi myös käyttää apuna muitakin vahvuusperustaista pedagogiikkaa ja tehdä tutkimuksen varhaiskasvatukseen sen pohjalta. Jokaisesta osa-alueesta olisi mielenkiintoista nähdä oma tutkimuksensa.

8.4 Tutkimuksen luotettavuus

Läpi tutkimuksen tulisi tavoitella luotettavuutta ja virheettömyyttä. Monet eri seikat vaikuttavat tutkimuksen laatuun ja luotettavuuteen esimerkiksi tilastolliset, sisällölliset, kulttuuriset, tekniset ja kielelliset seikat. (Vehkalahti, 2014, s. 40). Validiuden ja reliaabeliuden avulla arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja virheettömyyttä määrällisessä tutkimuksessa. Validius kertoo siitä, mittaako käytetty tutkimusmenetelmä juuri sitä, mitä halutaankin mitata. Reliaabelius puolestaan viittaa tutkimuksen kykyyn antaa niin sanottuja ei-sattumanvaraisia tuloksia. Mikäli tutkimus on toistettavissa siten, että tutkimustulokset ovat kaikilla toisto kerroilla samat, on tutkimus tällöin luotettava. Tutkimuksen pätevyyden arvioinnissa auttaa tutkimuksen tarkka raportointi alusta loppuun. (Hirsjärvi ym. 2009, s. 231-232).

Laadullisessa tutkimuksessa, mitä tämä tutkimus edustaa on käytössä eri luotettavuuden arviointi kriteerit. Tutkimusta tehdessä arviointia tulisi tehdä koko ajan ja näin ollen virheitä tulisi myös välttää tutkimusta tehdessä. Tutkimuksen laatua tulee tarkkailla läpi tutkimuksen ja Näin ollen tutkimuksissa tulisi aina pyrkiä arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta. Penna- kysely oli tähän tutkimukseen oikein hyvä vaihtoehto. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, s. 184.) Tutkimuksessa pyrittiin siihen, että saadaan mahdollisimman laaja otantajoukko, joka pystyy matalalla kynnyksellä vastaamaan tutkimukseen eri ryhmien kautta. Ryhmät muodostuivat varhaiskasvatuksen opettajista. Tutkimustuloksista pystyi hyvin kertomaan kuinka monni kyselyyn oli vastannut ja kaikki oheistieto oli myös helposti vastattavissa. Kyselylomakkeessa olisi kuitenkin voinut olla enemmän tarkentavia kysymyksiä liittyen positiivisen pedagogiikan vaikutuksesta lapsen hyvinvointiin. Kyselylomakkeen sai suunnitella itse ja valita, että tahtooko alkuun tarkentavia kysymyksiä. Tarkentavat kysymykset olivat mielestäni hyvä osa tutkimusta. Kyselyn runkoa tehdessä oli mietitty jo valmiiksi tiettyjä teemoja, joita haluttiin nostaa esille tutkimuksessa. Tämä lisää myös tutkimuksen luotettavuutta. (Hirsjärvi & Hurme, 2017, s. 184.) Kaikkien valintojen perustelu ja argumentointi on pyritty tekemään hyvin. Kaikki aineistossa olevat asiat esim. kysymykset, viittaukset ja lainaukset on perusteltuja. Tämä määrittää myös laadullisen tutkimuksen luotettavuutta.

LÄHTEET

- Avola, P. & Pentikäinen, V. 2019. Kukoistava kasvatus. Positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja. BEEhappy Publishing.
- A., Balogh, P. & Krasz, K. 2017. Development of the Work-Related Well-Being Questionnaire Based on Seligman's PERMA Model. *Periodica Polytechnica: Social and Management Sciences*, 25, 56-63.
- Bild. (2021). The PERMA model: A scientific theory of happiness.
<https://www.bild.org.uk/wp-content/uploads/2021/03/The-PERMA-Model-Booklet-Update.pdf>
- Duckworth, A. L., & Seligman, M. E. P. 2002. Self-discipline outdoes IQ in predicting academic performance. *Psychological Science*, 16(12), 939–944.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S., Hurme, H. 2017. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki : Gaudeamus Helsinki University Press.
- Heikka, J., Fonsen, E., Elo, J. & Leinonen, J. 2014. Osallisuuden pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Leinonen, J. (toim) *Pedagogisia näkökulmia lasten osallisuuden tukemiseen varhaiskasvatuksessa*. Espoo: Suomen varhaiskasvatus ry. (E-kirja).
- Holt-Lunstad, J. 2020. The double pandemic of social of social isolation and COVID-19: Cross-sector policy must address both. *Health Affairs Blog*.
- Jyrhämä, R., Hellström, M., Uusikylä, K. & Kansanen, P. 2016. Opettajan didaktiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. 2019. Varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit. Tampere: PunaMusta Oy.
- Kern, M. L., Waters, L., Adler, A., & White, M. (2015). A multidimensional approach to measuring well-being in students: Application of the PERMA framework. *The Journal of Positive Psychology*, 10(3), 262–271.
- Kumpulainen, K., Mikkola, A., Rajala, A., Hilppö, J. & Lipponen, L. 2014. Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-Kustannus, 224–242.
- Leskisenoja, E. & Sandberg, E. 2019. Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Leskisenoja, E. 2017. Positiivisen pedagogiikan työkalupakki. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Leskisenoja, E. 2016. Vuosi koulua, vuosi iloa. PERMA-teoriaan pohjautuvat luokkakäytänteet kouluilon edistäjinä. Jyväskylä: PS-kustannus
- Miller, A. 2008. A Critique of Positive Psychology- or “The New Science of Happiness”. *Journal of Philosophy of Education*, 42, 591-608.
- Moberg, S. ym. 2015. Erityispedagogiikan perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Moilanen, P., & Rähä, P. (2018). Merkitysrakenteiden tulkinta. In R. Valli (Ed.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (5., uudistettu ja täydennetty painos., pp. 51-72). PS-kustannus.
- Mustajärvi, V & Villanen, A-S. 2024. Vahvuusperustainen opetus opettajaopiskelijoiden kuvaamana Opettajaopiskelijoiden käsityksiä vahvuusperustaisesta opetuksesta ja opettajankoulutuksen tarjoamista valmiuksista sen toteuttamiseen. Pro Gradu-tutkielma. Rauma: Turun yliopisto.

Määttä, P., & Rantala, A. 2016. Tavallisen erityinen lapsi- Onnistuneen yhteistyön arvoitusta ratkomassa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.

Helsinki:Opetushallitus.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf.

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2016a. Huomaa hyvä. Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontevahvuutensa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Seligman M., Ernst, R., Gillham, J., Reivich, K. & Linkins, M. 2009. Positive education: positive psychology and classroom interventions. *Oxford Review of Education*, 35(3), 293–311. <https://doi.org/10.1080/03054980902934563>

Steger, M. F. 2012. Making meaning in life. *Psychological Inquiry*, 23 (4), 381-385.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Trogen, T. 2020. Positiivinen kasvatus. Jyväskylä: PS-kustannus. (E-kirja)

Varhaiskasvatuslaki 2018. 13.07.2018/540.

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Vilkka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Waters, L. (2017). Expanding the reach of positive psychology into early childhood. *European Journal of Applied Positive Psychology*, 1(1), 1–7.

LIITE 1. Kyselylomake

TIEtoaarkisto

Penna

Etusivu
Käyttöohje
Lisätietoja

Kirjoituskutsu varhaiskasvatuksen opettajille positiivisesta pedagogiikasta

Oletko varhaiskasvatuksen opettaja? Jos olet niin tiedätkö mitä on positiivinen pedagogiikka ja miksi sitä tulisi käyttää varhaiskasvatuksessa?

Tällä kirjoituspyynnöllä keräämme aineistoa pro gradu -tutkimukseen, jossa selvitetään toteutuuko positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa ja miten sitä hyödynnetään konkreettisesti varhaiskasvatuksessa.

Positiivinen pedagogiikka on pedagogiikkaa, jota voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksesta aikuisikään saakka. Sen tavoitteena on edesauttaa koulu- ja kasvatusyhteisöjen kukoistusta. Positiivinen pedagogiikka pyrkii lisäämään hyvää ja tuomaan jokaisesta ihmisestä esiin hänen parhaat puolensa. Positiivisen pedagogiikan taustalla oleva positiivinen psykologia on saanut kritiikkiä osakseen, joten myös positiivista pedagogiikkaa on arvosteltu asioiden kaunistelusta ja lepsullusta. On kuitenkin hyvä huomata, että positiivinen pedagogiikka ei kiellä ikäviä asioita vaan se tarjoaa välineitä käsitellä ja kohdata erilaisia asioita, niin hyviä kuin ikäviäkin, ratkaisukeskeisesti.

Toivomme sinulta vapaamuotoista kirjoitusta, jossa kerrot, toteutuuko positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa ja jos toteutuu niin miten itse konkreettisesti sitä opetuksessa hyödynnät.

Toivon kuitenkin kirjoituksestasi käyvän ilmi seuraavia asioita:

- Miten positiivinen pedagogiikka toteutuu lapsiryhmässäsi?
- Kerro 3-4 tapaa, joitan käytät niin että positiivinen pedagogiikka toteutuu.
- Miten käyttämäsi positiivinen pedagogiikka vaikuttaa mielestäsi lapsen hyvinvointiin?

Voit kirjoittaa muistakin aiheeseen liittyvistä kokemuksistasi vapaasti eikä kaikkiin tukikysymyksiin tarvitse vastata.

Kirjoituksestasi voidaan julkaista otteita tutkimuksissa ja niiden yhteydessä voidaan julkaista antamiasi taustatietoja. **Ethän kerro nimiä tai yksityiskohtaisia tietoja itsestäsi, asuinpaikastasi tai muista yksityisistä henkilöistä, jos niiden perusteella voi paljastua sinun tai jonkun muun henkilöllisyys.**

Kirjoitukset kerätään Tietoaarkiston ylläpitämällä Penna-alustalla (ks. [tietosuojaseloste](#)). Tietoaarkisto siirtää kirjoitukset keruun päätyttyä yhteisrekisteripitäjänä toimivalle tutkijalle (ks. [tutkijan tietosuojaseloste](#)). Kirjoitukseksi arkistoidaan pysyvästi Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon myöhempää käyttöä varten, jos annat siihen luvan lomakkeen lopussa. Ennen vastaamistasi tutustu Pennan [käyttöohjeisiin](#).

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Voit peruuttaa osallistumisesi keruun voimassaoloaikana käyttämällä kirjoituksen lähettämisen yhteydessä saamaasi yksilöllistä linkkiä. Palaa kirjoitukseesi ja valitse 'Peru osallistuminen ja poista vastaus'. Vahvistettuasi valintasi kirjoitukseksi ja antamasi taustatiedot poistuvat Pennasta kokonaan.

Keruu on avoinna 19.1.2025 asti.

Lisätietoa tutkimuksesta:
 Matilda Pahikkala
 matilda.m.pahikkala@utu.fi
 Pro Gradu -tutkimuksen tekijä, Turun yliopisto

Pakolliset kentät on merkitty tähdeillä (*).

Mikä on sukupuolesi?

Nainen
 Mies
 Muu tai ei määrittelyä

Mihin ikäryhmään kuulut?

24 vuotta tai alle
 25-34 vuotta
 35-49 vuotta
 50-64 vuotta
 65 vuotta tai enemmän

Kuinka kauan olet toiminut varhaiskasvatuksen opettajana? (täysinä vuosina) (0-2 merkkiä)

Kirjoita kirjoitukseksi tähän. Voit suurentaa tekstikentän kokoa vetämällä kursorilla alaspäin kentän oikeasta alakuimasta. * (0-100000 merkkiä)

Kirjoitukseksi ottaminen osaksi keruuta edellyttää suostumusta henkilötietojen käsittelyyn. Lisätietoja saat [tietosuojaselosteesta](#). *

Annan suostumuksen lomakkeella antamani tietojen käsittelyyn kirjoituskurssissa Tietoaarkistossa.

Arkistointilupa *

Kirjoitukseksi ja siihen liittyvät taustatiedot SAA arkistoida Tietoaarkistoon ja luovuttaa tutkimus-, opetus- ja opiskelukäyttöä varten. Tarvittaessa arkistoitavia kirjoituksia muokataan tietosuojavaatimusten ja muiden laillisten vaatimusten täyttämiseksi.
 Kirjoitustani ja siihen liittyviä taustatietoja EI SAA arkistoida Tietoaarkistoon.

Painamalla Lähetä-painiketta osallistut yllä kuvattuun tutkimukseen. Tietoaarkisto siirtää kaikki kirjoitukset keruun tutkijalle ja säilyttää itse kopiot vain arkistoitavista kirjoituksista. Halutessasi voit palata muokkaamaan lomaketta lähettämisen jälkeen keruun ollessa käynnissä.

Lähetä

LIITE 2. Tietosuoja

1. Rekisterin nimi	Positiivisen pedagogiikan käyttö ja konkreettinen hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa PERMA-teorian pohjalta.
2. Rekisterinpitäjä	Matilda Pahikkala Tutkimuksella on kaksi rekisterinpitäjää, opiskelija Matilda Pahikkala ja Tietoarkisto. Tämä seloste sisältää Matilda Pahikkalan osuuden käsittelystä. Voit perehtyä Tietoarkiston tietosuojaselosteeseen täällä .
3. Vastuuhenkilön yhteystiedot	Matilda Pahikkala matilda.m.pagikkala@utu.fi
4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot	Matilda Pahikkala matilda.m.pahikkala@utu.fi
5. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	<p>Tutkimuksessa kerätään tietoa varhaiskasvatuksen opettajilta nimettömästi positiivisen pedagogiikan menetelmien toteutumisesta lasten hyvinvoinnin vahvistamiseksi varhaiskasvatuksessa.</p> <p>Henkilöiden taustatietoja ei kerätä tutkimuksen yhteydessä.</p> <p>Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on</p> <p>☒ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta)</p> <p>☐ rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta)</p> <p>☐ muu mikä _____</p>

6. Käsiteltävät henkilötietoryhmät	Rekisteriin ei tallenneta mitään henkilötietoja. Kyselyssä kysytään taustatietona sukupuolta, ikäryhmää sekä sitä, kuinka pitkään hän on toiminut varhaiskasvatuksen opettajana.
7. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät.	<i>Tietoarkisto siirtää Penna-alustalle tulleet kirjoitukset keruun päätyttyä Matilda Pahikkalalle.</i>
8. Tiedot tietojen siirrosta kolmansiin maihin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.
9. Henkilötietojen säilyttämisaika tai sen määrittämisen kriteerit	Tutkimustulokset säilytetään, kunnes aineisto on koottu tutkimusraporttia varten. 05/2025
10. Rekisteröidyn oikeudet	Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää tai vaikeuttaa käsittelyä. Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle. Yhteyshenkilö rekisteröidyn oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvissä asioissa on Turun yliopiston tietosuojavastaava, yhteystiedot ilmoituksen alussa.
11. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu	Tutkimukseen osallistuvat osallistuvat tutkimukseen erilaisten facebook-ryhmien kautta, johon jaetaan linkki kyselyyn. Joten henkilötietoja ei selviä

	<p>missään kohtaa. Kaikki tutkimuksessa käsiteltävät tiedot saadaan yksinomaan suoraan kirjoittajilta Penna-alusta kautta. Muita tietoja tutkittavista ei kerätä, eikä yhdistellä muista lähteistä.</p>
12. Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassaolosta	<p>Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloinnin tekemiseen.</p>